

ПЛАН РАЗВОЈА ГРАДА ВРШЦА 2022 – 2028

На основу члана 9. Закона о планском систему Републике Србије («Службени гласник РС» број 30/2018), чланова 20 и 32. Закона о локалној самоуправи («Службени гласник РС» број 47/2018) члана 15. Статута града Вршца («Службени лист града Вршца» број 1/2019), и Одлуке о приступању изради Плана развоја града Вршца 2022-28 бр.011-133/2021-II-01 («Службени лист града Вршца» број 18/2021),

СКУПШТИНА ГРАДА ВРШЦА на седници одржаној дана 28. Октобра 2022. године, доноси
План развоја града Вршца за период 2022-2028 године.

Реализација израде Плана развоја ГРАДА ВРШЦА 2022-2028 суфинансирана је средствима Покрајинског секретаријата за регионални развој међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу

Листа скраћеница

РС	Република Србија
АПВ	Аутономна Покрајина Војводина
ЈЛС	Јединица локалне самоуправе
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈП	Јавно предузеће
РЗС	Републички завод за статистику
РСД	Српски динар
ЕУ	Европска унија
УН	Уједињене нације
ЗоПС	Закон о планском систему
РСЈП	Републички секретаријат за јавне политике
ОЦД	Организације цивилног друштва
ММСП	Микро, мала и средња предузећа
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
КД	Комуналне делатности
ДТД	Канал Дунав-Тиса-Дунав

Садржај

Увод.....	5
Методологија израде Плана развоја.....	6
1. Преглед и анализа актуелног стања.....	9
1.1. Основни подаци о Вршцу	11
1.2. Кључни налази анализе актуелног стања и SWOT матрице	26
1.2.1. Анализа претходних и актуелних јавних развојних политика ЈЛС Вршца	26
1.2.2. Кључни налази за област планирања Привреда и пољопривреда и SWOT матрица...	27
1.2.3. Кључни налази за област планирања Друштвене делатности и SWOT матрица	29
1.2.4. Кључни налази за област планирања Инфраструктура и SWOT матрица	34
1.2.5. Кључни налази за област планирања Туризам и SWOT матрица	37
1.2.6. Кључни налази за област планирања Комуналне делатности и SWOT матрица	39
1.2.7. Кључни налази за област планирања Заштита животне средине и SWOT матрица	41
2. Визија и правци развоја града Вршца до 2028. године	45
3. Приоритетни циљеви развоја.....	46
4. Преглед мера за остварење приоритетних развојних циљева	50
5. Механизам имплементације, праћења остварења, извештавања и вредновања Плана развоја	63
5.1. Имплементација Плана развоја.....	63
5.2. Праћење остварења, извештавање и вредновање учинака Плана развоја	64
Анекси – у прилогу	65

Увод

У складу са новим *Законом о планском систему РС* (ЗоПС), План развоја јединице локалне самоуправе (ЈЛС) за ниво градова и општина у Републици Србији представља плански документ највишег значаја.

Доношењем овог Закона 2018. године успостављен је савремени регулаторни оквир који обезбеђује усклађен приступ планирању од републичког, преко покрајинског, до локалног нивоа управљања, као и конкретне надлежности свих учесника у планском систему, начин спровођења корака у планском циклусу и разврставање планских докумената по хијерархији и значају:

- *Документи развојног планирања* (у које спада и План развоја ЈЛС као дугорочни плански документ који се доноси на период од најмање 7 година)
- *Документа јавних политика* (стратегије, програми, акциони планови, концепти)
- *Остали плански документи* (средњорочни планови, финансијски планови и др.)

План развоја града Вршца представља кровни плански документ за ЈЛС Вршац, који се у овом планском циклусу по први пут доноси у складу са новом регулативом, а на основу кога ће се доносити други плански акти као што су средњорочни и финансијски планови, стратегије, акциони планови и др.

Нови циклус развојног планирања започет је доношењем *Одлуке Скупштине Града Вршца о приступању изради Плана развоја града Вршца за период 2022-2028* која је објављена 26.11.2021. год. у Службеном листу града Вршца бр.18/2021.

На основу ове Одлуке, Градско веће је на седници 10.02.2022 донело Решење о образовању Радног тима града Вршца, који сачињава 10 представника градске управе на челу са Градоначелником, са задатком припреме и координације израде Плана развоја.

Поступком јавне набавке обезбеђена је подршка екстерног стручног тима BDS Consulting из Београда и дефинисан пројектни задатак за израду Плана, који у складу са *Уредбом о обавезним елементима плана развоја АП Војводине и ЈЛС* („Сл. гласник РС“ број 107/2020) садржи следеће елементе:

- Увод
- Преглед и анализа постојећег стања;
- Визија, односно жељено стање;
- Приоритетни циљеви развоја;

- Преглед и опис мера за остваривање приоритетних циљева које се детаљније разрађују средњорочним планом и другим документима јавних политика града Вршца;
- Начин имплементације, праћење спровођења, извештавања и вредновања ефеката Плана развоја града Вршца.

Методологија израде Плана развоја

Методологија израде Плана развоја ЈЛС, као и имплементације Плана и мерења његовог остварења дефинисана је ЗоПС-ом и пратећим уредбама:

- *Уредба о обавезним елементима плана развоја аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС“ број 107/2020)*
- *Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката и садржају појединачних докумената („Сл. гласник РС“ број 8/2019)*
- *Уредба о методологији за израду средњорочних планова („Сл. гласник РС“ број 8/2019)*

Новим регулаторним оквиром уведен је ред у досадашњи, методолошки нестандардизован, поступак доношења планова који нису имали успостављен систем континуираног мониторинга и евалуације ефеката реализације стратешких аката. Обзиром да се ради о новом систему, у циљу оспособљавања ЈЛС за његово спровођење на иницијативу Владе и Републичког Секретаријата за јване политике а у сарадњи са Немачком агенцијом за међународну сарадњу GIZ GmbH креиран је и документ *„Смернице за израду планова развоја ЈЛС“* који на јасан и прегледан начин учесницима планског процеса приближава одредбе Закона и Уредби и помаже методолошком разумевању и примени свих корака.

Поступак израде Плана развоја града Вршца 2022-28 је методолошки постављен и спроведен у сагласности са наведеним регулаторним оквиром.

Илустрација 1. Кораки у планском процесу (Извор: РСЈП „Смернице за израду планова развоја ЈЛС“)

Припрема и организација процеса

Плански процес активиран је на основу Одлуке Скупштине града Вршца о приступању изради Плана развоја, донетог Решења о конституисању Радног тима Града и уговореног ангажмана екстерног стручног тима за подршку.

Поступак израде Плана је реализован по пројектном принципу, са дефинисаним временским распоредом, садржајем и резултатима активности. Успостављена је пројектна организација са дефинисаним улогама и одговорностима учесника, механизмом праћења тока остварења, комуникације и извештавања, као и управљања пројектним ризицима.

На основу сагледавања стања и пројекција потреба развоја града Вршца, усаглашен је став да се нови плански циклус развоја Града фокусира на следеће области планирања:

- *Привреда и пољопривреда*
- *Друштвене делатности*
- *Инфраструктура*
- *Заштита животне средине*
- *Комуналне делатности*
- *Туризам*

На састанку Радног тима града Вршца 18.03.2022 донета је одлука о формирању Радних група по областима планирања и утврђен састав чланова свих Радних група.

Формиране су следеће радне групе:

- *Радна група Привреда и пољопривреда*
- *Радна група Друштвене делатности*
 - Подгрупа 1: Социјална и здравствена заштита
 - Подгрупа 2: Образовање, култура, омладина и спорт

- Радна група *Инфраструктура*
- Радна група *Заштита животне средине*
- Радна група *Комуналне делатности*
- Радна група *Туризам*
- Радна група *Програмско буџетирање*, са задатком да анализира предлоге циљева и мера свих планских области са аспекта финансија, програмског буџетирања и усаглашености за Законом о буџетском систему и пратећим прописима

Анализа и укључење заинтересованих страна и процеси консултација

Укључење заинтересованих страна у процес израде Плана развоја реализовано је у складу са прописаном регулативом (чл. 34. ЗоПС и чл.43 Уредбе о методологији управљања јавним политикама). Сprovedена је анализа и мапирање свих заинтересованих субјеката из различитих области привреде, друштва, културе и других области живота Вршца и оцењен њихов интерес и могући утицај на плански процес.

Креиран је Регистар заинтересованих страна који је вођен и ажуриран током целог трајања процеса израде Плана. На основу Регистра, за све области планирања дефинисане су групе кључних заинтересованих субјеката који су позвани и укључене у тзв. *Партнерски Форум*, који ће својим сазнањима, искуствима, сугестијама и предлозима подржати рад на оцени актуелног стања и проблема, као и дефинисању приоритета и циљева развоја Града у наредном периоду.

На интернет страници Града и преко локалних средстава јавног информисања објављене су информације у вези са почетком рада на изради новог Плана развоја.

У току фазе израде Прегледа и анализе актуелног стања спроведене су два сета значајних активности са аспекта укључења заинтересованих страна и консултација:

- Креирани су структурирани тематски анкетни упитници за све области планирања и постављени 5.5.2022. на интернет сајт Града Вршца са позивом грађанству да учествује у планском процесу. Одговори на анкете су прикупљани током целог трајања пројекта израде Плана.
- Организоване су фокус групе по свим планским областима 20.5.2022. у просторијама Градске управе, са учесницима из различитих области живота Града и Партнерског форума. У дискусијама вођеним од стране стручних модератора, прикупљен је већи број сугестија по питању идентификације проблема и предлога решења за развој Града.

Резултати оба ова процеса консултација у фази анализе стања обрађени су и представљени у Анексу 2 Плана.

Консултативни процес је настављен током целог процеса израде Плана, са посебним акцентом на поступак јавног увида и расправе по објављеном Нацрту Плана развоја, чији резултати су такође представљени у Анексу 2.

Усаглашавање планских докумената

Град Вршац као и све остале локалне самоуправе у земљи током 2021. и 2022. године спроводи иницијални циклус израде Плана развоја у складу са ЗоПС.

Нови регулаторни оквир прописује обавезу усклађивања планских аката нижег хијерархијског нивоа са актима вишег хијерархијског нивоа. Обзиром да нови акти вишег нивоа (План развоја РС, План развоја АПВ, Инвестициони план РС, Просторни план РС) још нису реализовани у време доношења Плана развоја града Вршца, обавеза ЈЛС је да се по њиховом доношењу спроведе вертикално усклађивање Плана развоја града Вршца и пратећих средњорочних планова.

Поред усклађивања са актима вишег нивоа, приликом израде Плана развоја Вршца узета су у обзир и документа јавних политика (стратегије, програми) која се односе на ЈЛС Вршац која су реализована у периоду пре доношења ЗоПС а чији период важења још траје или су од значаја за реализацију овог Плана. Сprovedена је анализа ових аката и донети закључци представљени у одељку Преглед и анализа стања.

Начела планског процеса

Поступак израде Плана развоја Вршца спроведен је уз поштовање начела планског процеса прописаних чл. 3 ЗоПС:

- Начела јавности и партнерства, кроз обезбеђење транспарентног и консултативног процеса током свих корака у његовој изради, информисање преко различитих канала јавне комуникације, партиципативни приступ, јавни дијалог и интердисциплинарну сарадњу широког спектра субјеката и циљних група
- Начела интегралности, одрживог развоја и социјалне једнакости, кроз јасно опредељење за економски развој који је у спрези са аспектима заштите животне средине, укључење и побољшања квалитета живота свих друштвених група, недискриминације и посебне пажње за социјално осетљиве групе становништва.
- Начела финансијске одрживости и реалистичности Плана, кроз посебан фокус на програмско буџетирање и поштовање фискалних ограничења, уважавање реалних капацитета и економских, инфраструктурних, друштвених и других ограничења која су присутна у овој фази развоја Града.

1. Преглед и анализа актуелног стања

Методи прикупљања и анализе података

У изради Прегледа актуелног стања примењени су следећи аналитички методи:

Прикупљање података из примарних извора:

- Анкетирање јавности путем полу-структурираних анкетних упитника креираних за све утврђене области планирања. У упитницима је део питања био структуриран у виду Ликертове скале са могућности одабира једне од више понуђених оцена актуелног стања по више специфичних тематских целина, док је други део питања био отвореног типа са могућношћу слободне интерпретације стања како га сагледавају учесници анкета. Током трајања пројекта израде Плана развоја укупно је прикупљено 77 комплетираних анкета од стране грађана.
- Фокус групе по свим областима планирања које су спроведене уз присуство 62 учесника Партнерског форума. Фокус групе су биле реализоване уз вођење дискусије од стране стручних модератора и евидентирање идентификованих проблема и предлога за унапређења стања који су по завршетку сесија обрађени од стране консултантског тима и даље допуњавани од стране Радних група и заинтересованих субјеката.
- Више радних састанака и панел дискусија са представницима пројектног тима и Радних група града Вршца
- Увиди и сугестије са јавне расправе по објављеном Нацрту Плана развоја

Прикупљање података из секундарних извора:

- Статистички подаци из база РЗС (веб апликација DevInfo) и Аналитичког сервиса РСЈП
- Подаци Агенције за привредне регистре РС
- Подаци са интернет презентације града Вршца и комуналних предузећа
- Подаци служби локалне управе, комуналних, привредних, друштвених и других организација града Вршца
- Подаци о реализацији претходне Стратегије развоја града Вршца 2016-2020. прикупљени у сарадњи са тематским Радним групама
- Друге актуелне стратегије, програми и пројекти града Вршца и релевантни стратешки документи виших нивоа планирања

Анализа и представљање закључака о актуелном стању

- У аналитичком поступку обрађени су сви подаци прикупљени из примарних и секундарних извора. Идентификовани су кључни проблеми и ограничавајући фактори. На основу ex-post анализе остварења претходне Стратегије развоја 2016-2020 креиран је ексел документ са прегледом реализације по свим стратешким приоритета и пројектима који су планирани за њихову реализацију. Посебно су идентификовани пројекти који нису реализовани, пројекти који су започети а нису окончани до почетка новог планског циклуса, са назнаком за које пројекте је на основу анализе стања идентификована потреба да се укључе у разматрање приликом дефинисања нових развојних приоритета и евентуално наставе и у новом планском циклусу.
- Преглед актуелног стања представљен је у складу са *„Смерницама за израду Плана развоја ЈЛС“*. У основном тексту Плана представљен је резиме са главним

закључцима анализе, док су у Анексу 1. Плана опширније представљени подаци по свим областима планирања. У Анексу 2. Плана представљени су резултати консултативних процеса – анализе прикупљених анкета јавности, реализованих фокус група и јавне расправе.

- У завршном кораку анализе актуелног стања представљене су SWOT анализе са прегледом снага, слабости, прилика и претњи по планским областима, као методолошки алат за подршку у доношењу одлука у даљем поступку идентификовања развојних приоритета.

1.1. Основни подаци о Вршцу

Историјски преглед

Вршац има дуго и богато историјско наслеђе, које обухвата уметничка и историјска раздобља од праисторије до данашњег доба. Подручје данашњег града било је насељавано још у доба неолита и обилује траговима бројних градитељских подухвата и историјских артефаката. Културно-историјски објекат који представља симбол и чини Вршац широко препознатљивим је Вршачка кула, подигнута од стране деспота Ђурђа Бранковића у првој половини 15. века.

У граду су се смењивали српски и мађарски владари, а у време владавине деспота Ђурђа Бранковића се српско становништво досељава у већем броју и оснива се насеље Подвршац, док се утврђење на Брегу повезује са другим утврђењима јужно од Дунава у циљу одбране од Отоманске империје. Турци су током освајања Баната заузели град Вршац средином 16. века и

њихова владавина је трајала укупно 164 године. У том периоду изграђена је четвороугаона паланка на месту данашње Чукур-мале и Вршац је у потпуности попримио оријентални изглед.

Већ од 15. века ова област постала је позната по винима захваљујући геоморфолошким и климатским погодностима за развој виноградарства. Након пада Турака, настаје нова епоха у којој у град почиње да се досељава немачко становништво доносећи нове виноградарске технике које ће Вршац брзо претворити у једно од седишта винарства Хабзбуршке монархије. О величини и значају производње тог времена говори и чињеница да се цена белог вина у Монархији одређивала на основу производње у вршачком региону Гудурице. Тада је, крај старог Српског Вршца, основано и немачко насеље (на простору данашње улице – Стеријине и Хероја Пинкија).

Аустријски двор је крајем 18. века одобрио уједињење Српског и Немачког Вршца и тако је 1795. године створен јединствен град у коме су власт делили Срби и Немци. Становништво је било измешано: немачко, српско и влашко. Вршац је услед брзог напретка проглашен самосталном муниципијом 1872. године, добио је свог првог жупана и првостепени суд.

По избијању I светског рата, статус српског становништва се драстично изменио, делом због миграција грађанства, а делом јер је део српске омладине мобилисан у аустро-угарску војску. Вршац је изгубио значајну трговачку и сировинску базу, међутим, и даље је била сачувана производња вина као најзначајнија пољопривредна грана.

Током II светског рата, Град је претрпео велике патње и разарања, праћене прогоном локалног српског, јеврејског и ромског становништва. Вршац је од 1941-44 био део аутономне немачке области Банат у окупираној Србији, а циљ окупатора је био да Банат формирају као посебну државу Подунавских Немаца повезану са Трећим Рајхом. По ослобођењу, Вршчани су се одужили својим јунацима и великанима тако што њихова имена носе бројне улице, тргови, школе, а у парковима се налазе вајарска дела која представљају познате личности. У овом периоду Град је претрпео највеће етничке промене, немачким становницима су национализована имања и они су емигрирали.

Почев од осамдесетих година 20. века, Вршац улази у фазу врло динамичног развоја и постаје један од најуспешнијих привредних центара у земљи.

Грб Вршца, на коме се налазе главна обележја града, усвојен је 1964. године Статутом Града. Данас, као и у већем делу своје прошлости, Вршац са околином представља мултиетничку средину у којој се поштују људска права и културни диверзитет без обзира на верску и националну припадност.

Карактеристике природно-географског положаја

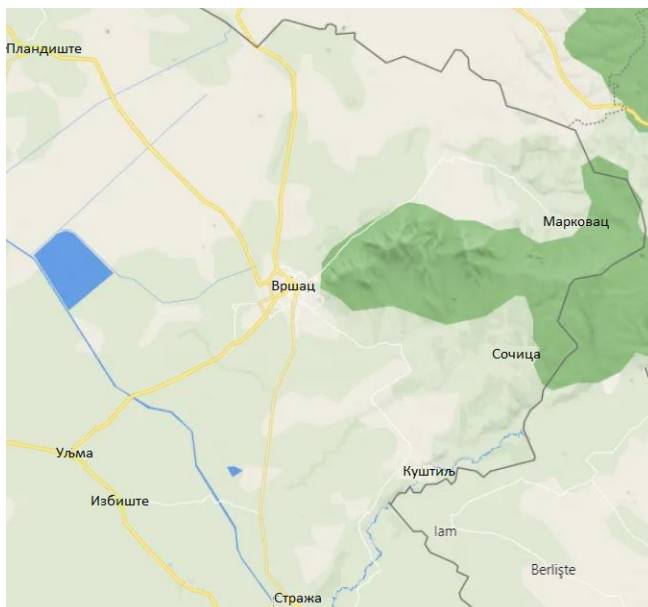
Град Вршац административно припада јужнобанатском округу АП Војводине и смештен је уз сам руб Панонске низије у близини границе са Румунијом. Налази се на просечној надморској висини од 118 m, док је надморска висина у центру града 94 m.

Вршац је удаљен од Београда 84 km, а од границе са Румунијом свега 14 km. Суседне општине у Републици Србији су Бела Црква, Ковин, Алибунар и Пландиште, а са источне и североисточне

стране су румунски окрузи Caras-Severin и Timis. Вршац спада међу највеће општине у Војводини са површином од око 800 km².

У односу на друга насеља у јужнобанатској области, поред атипичне рељефне структуре за регион Војводине, предност Вршца је његова добра повезаност са другим градовима, и то како у друмском, тако и у железничком саобраћају

Град Вршац лежи у подножју Вршачких планина. Највиши врх је Гудурички врх са 641 m, који је уједно и највиши врх у Војводини. У непосредној близини Вршца налазе се депресије Великог и Малог рита, поточне долине, лесне заравни, а осим тога, у близини се налази и Специјални резерват природе Делиблатска пешчара, једно од највећих пешчаних пространа у Европи

Град се налази на важном међународном правцу друмског саобраћаја Е-70, који спаја два паневропска коридора: X (који иде од Аустрије до Грчке) и IV (који иде од Немачке до Турске).

Вршац је такође железничко чвориште на магистралној прузи 107 која повезује Београдом са Темишваром. На територији Вршца се налази и аеродром који поседује три писте – 1.000 метара дугачку бетонску писту и две травнате писте, дужине 815 и 545 метара. Писте се користе у циљу школовања пилота у оквиру Пилотске академије, међутим аеродром има потенцијал и за активирање међународног путничког саобраћаја уколико се изврше неопходна улагања у полетно-слетну стазу и радио-навигациону опрему.

Клима је умерено-континентална с обзиром на географску позиционираност града. Одликује се дугим и топлим летом и хладнијом зимом, свежијим и краћим пролећем, док је јесен нешто дужа и топлија. Просечна количина падавина у периоду октобар 2020-март 2021. године износила је 284 mm. Карактеристична појава за Вршац и цео јужни део Јужнобанатског округа је источни ветар кошава, која најчешће дува у хладнијој половини године и њена брзина досеже у просеку 18-40 km/h, а највећи забележени удари су чак и 140 km/h. Осим кошаве дува и северац и северозападни ветар.

Природни ресурси

На територији ЈЛС Вршац истичу се следећи природни ресурси:

- плодно обрадиво земљиште,
- шуме и шумско земљиште,
- водене површине,

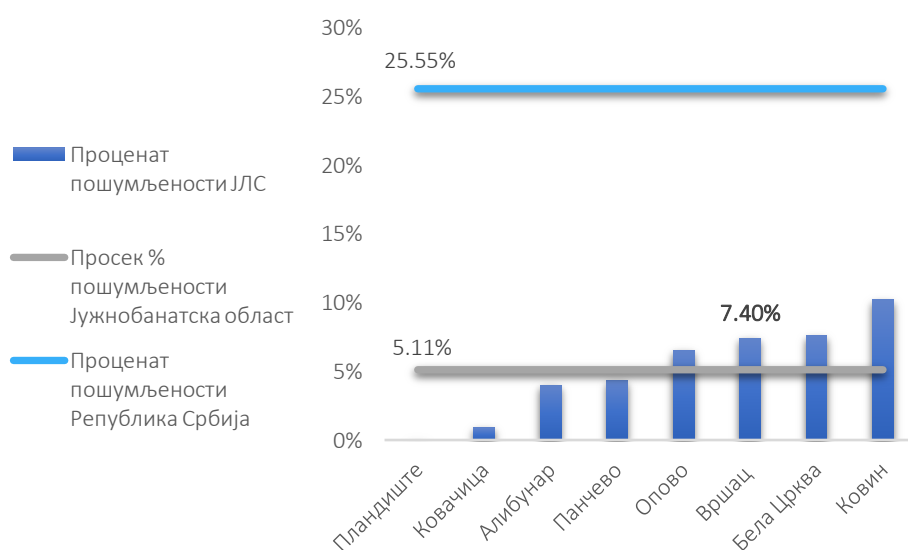
- минералне сировине.¹

Од укупне површине Јужнобанатског округа, која износи 4.245 km², 80,4% односно 341.268 ha заузимају пољопривредне површине. Слично је учешће пољопривредних површина у односу на укупну територију општине Вршца, односно 80% од укупне површине 800 km². Вршац обилује квалитетним земљиштем и има све предуслове за даљи динамичан развој пољопривредне делатности. Изузетни природни услови, земљиште и клима посебно су погодни за развој виноградарства и воћарства. Виноградарство је једна од најзначајнијих грана пољопривреде Вршца. Виногради заузимају од око 1.800 ha територије Јужног Баната, од чега је на површини од 1.260 ha заснована производња са сортама за вино са географским пореклом.

Према подацима Републичког завода за статистику, шуме и шумске површине заузимају укупно 5.890,45 ha, или око 7,4% територије града Вршца. Посматрајући претходни плански циклус, приметан је пад нивоа пошумљености за око 1%. Највећи комплекси шума се налазе на територији Шушаре и Вршачког брега, где се поред претежно аутохтоних култура налазе и накнадно засађене дрвенасте врсте. Шуме Вршачког брега имају производно заштитну функцију јер штите земљиште од утицаја еолске ерозије. Осим тога, издвајају се природни споменик Шума-парк храстова шума код Страже и меморијални споменик Спомен шума у Куштиљу на обали Караша. Шуме у оквиру ГЈ "Делиблатски песак" су најзаступљеније у оквиру режима III степена заштите. Чине их високе и изданаčke шуме од којих су најбројније изданаčke шуме багрема у сва три степена заштите.

У наставку је дата илустрација која приказује проценат пошумљености градова у Јужнобанатској области за 2020. годину као и проценат пошумљености на нивоу Републике Србије

Илустрација: Проценат пошумљености у јужнобанатској области и на нивоу Републике, 2020. година

Извор: Аналитички сервис

¹ [PROSTORNI PLAN OPSTINE VRSAK.pdf](#)

Из претходне илустрације може се закључити да је по нивоу пошумљености ЈЛС Вршац трећа општина у Јужном Банату, иза Беле Цркве и Ковина чији проценат пошумљености износи 7,6% и 10,2%; респективно. Просечна пошумљеност на нивоу Јужног Баната износи 5,11%; док пошумљеност Републике Србије у 2020. години износи 25,55%.

Река Караш и канал Дунав-Тиса-Дунав представљају главне водне ресурсе вршачке општине. Река Караш је дуга 110 km, извире у Румунији, а улива се у Дунав код места Стара Паланка. И поред дужине и велике дренажне површине, река Караш ни у једном делу свога тока није пловна. Караш је део канала ДТД и на територији Вршца пролази поред насељених места Куштиљ и Војводинци. Канал ДТД је јединствена каналска мрежа дужине 960 km, од чега је пловно 600 km. Овај канал повезује токове река Дунава и Тисе кроз Војводину и има значајну улогу у пољопривреди, одводњавању и наводњавању, снабдевању водом, одбрани од поплава и др. Врло битну улогу Хидросистем ДТД има такође и за индустрију, у смислу снабдевања водом индустријских погона, пловидбе и транспорта робе, пријем употребљене воде, заштита квалитета воде и сл.

Потенцијал за развој Вршца представљају лежишта минералних сировина за експлоатацију: опекарске глине (лежиште код насеља Уљма); кварцног песка и шљунка (истражни простор на локалитету Сочица, Месић, Вршачке планине); гранита (лежиште на Вршачким планинама између Вршца и Малог Средишта) и подземних вода (истражни простор на три локалитета: 1. Вршац, 2. Марковац, Гудурица и Мало Средиште и 3. Сочица и Јабланка);

Становништво и демографска кретања

Територију града Вршца чине 24 насеља, од којих је 1 градско: Вршац – уже градско језгро, док остала 23 насеља чине сеоска насеља.

У складу са законом о територијалној организацији Републике Србије у наставку је дат списак насељених места и припадајућих катастарских општина за град Вршац:

Насељено место	Катастарска општина
Ватин	Ватин
Велико Средиште	Велико Средиште
Влајковац	Влајковац
Војводинци	Војводинци
Вршац – уже градско језгро	Вршац – уже градско језгро
Вршачки Ритови	
Гудурица	Гудурица
Загајица	Загајица
Избиште	Избиште
Јабланка	Јабланка
Куштиљ	Куштиљ
Мали Жам	Мали Жам
Мало Средиште	Мало Средиште
Марковац	Марковац
Месић	Месић
Орешац	Орешац
Павлиш	Павлиш
Парта	Парта
Потпорањ	Потпорањ

Ритишево	Ритишево
Сочица	Сочица I
	Сочица II
Стража	Стража
Уљма	Уљма
Шушара	Шушара

Извор: Информатор о раду града Вршца

Према подацима Републичког завода за статистику за 2020. годину, у Вршцу живи укупно 48.514 становника, на основу чега густина насељености износи 61 становник/km². Град Вршац доприноси са 17,62% укупном броју становника јужнобанатске области, а са 2,64% укупном броју становника АП Војводине.

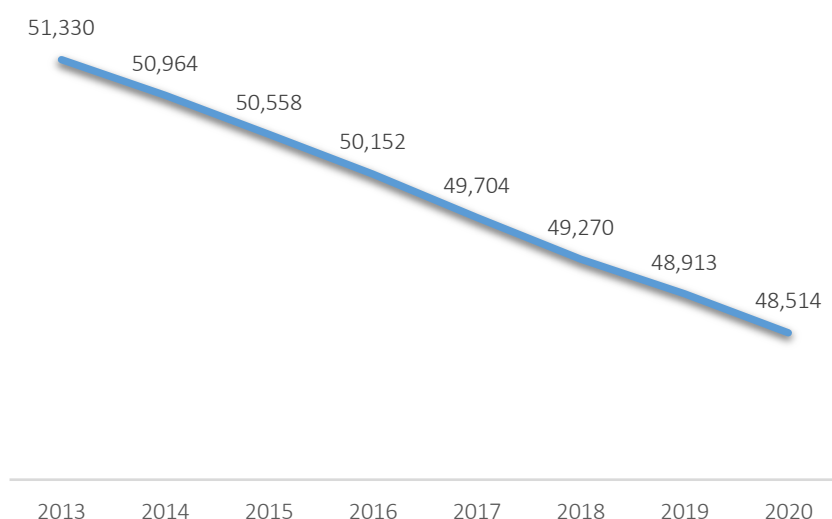
Табела : Упоредни преглед кретања броја становника, према спроведеним пописима 1991. до 2011. године и процењени број становника за 2020. годину, у Вршцу

Подручја	Година / Број становника			
	1991.	2002.	2011.	2020.процена
Вршац - уже градско језгро	36.885	36.623	36.040	-
Вршац – цела територија	58.228	54.369	52.026	48.514
Аутономна покрајина Војводина	2.013.889	2.031.992	1.931.809	1.840.852

Извор: РЗС (подаци за 2020. годину су процена РЗС, редовни попис није још спроведен због пандемије)

У односу на 2011. годину, укупан број становника Вршца је смањен за 6,75%, док је просечна пондерисана годишња стопа раста износила -0,77%. На основу тога, може се закључити да је у граду Вршцу присутна тенденција пада броја становника. У наставку је дат визуелни приказ кретања броја становника у Вршцу за период 2013-2020. године.

Илустрација : Кретање броја становника у периоду 2013-2020. године, у Вршцу

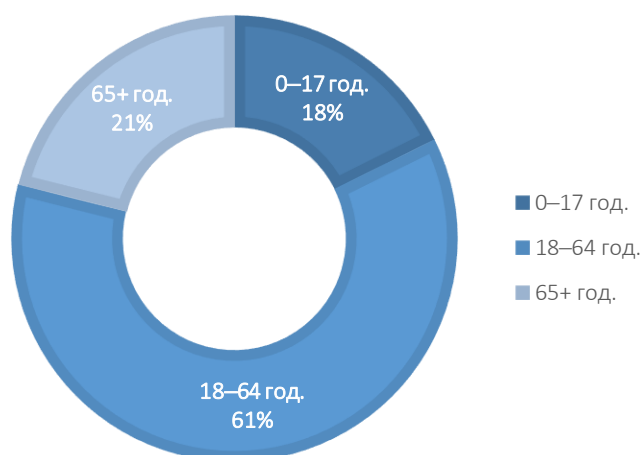

Извор: РЗС

Просечна старост становника у 2020. години у граду Вршцу износи око 44 године. У односу на попис из 2011. године, просечна старост становништва се повећала за око 2 године. Што се тиче

старосне структуре, у Вршцу је највећи удео (61%) становништва узраста 18-64 године. У периоду 2011-2020. године, ови проценти се нису значајније мењали. Оно што је забрињавајуће је да је у укупној популацији Вршца најмањи удео младих од свега 18%. У наредној илустрацији, приказана је процентуална структура становништва према старосним групама у Вршцу за 2020. годину.

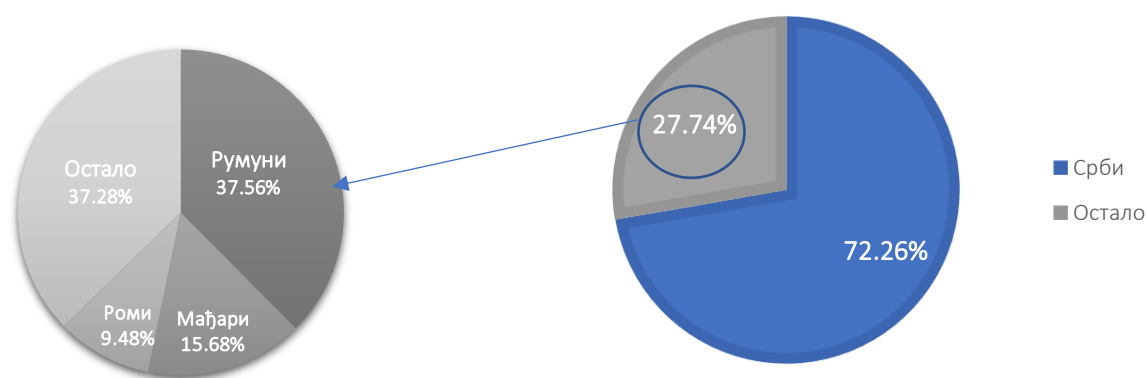
Илустрација 2: Становништво према старосним групама у Вршцу, 2020. година

Извор: Витална статистика, РЗС

У структури становништва према националној припадности Срби учествују са 72,26%. У осталих 27,74% највеће учешће имају Румуни са учешћем од 10,42% укупне популације града Вршца. Затим следе, Мађари са 4,35% и Роми са 2,63% укупне популације Вршца. У наставку је дат илустративан приказ учешћа Срба и становништва других националности у граду Вршцу.

Илустрација 3: Структура становништва према националној припадности према попису из 2011. године, у Вршцу

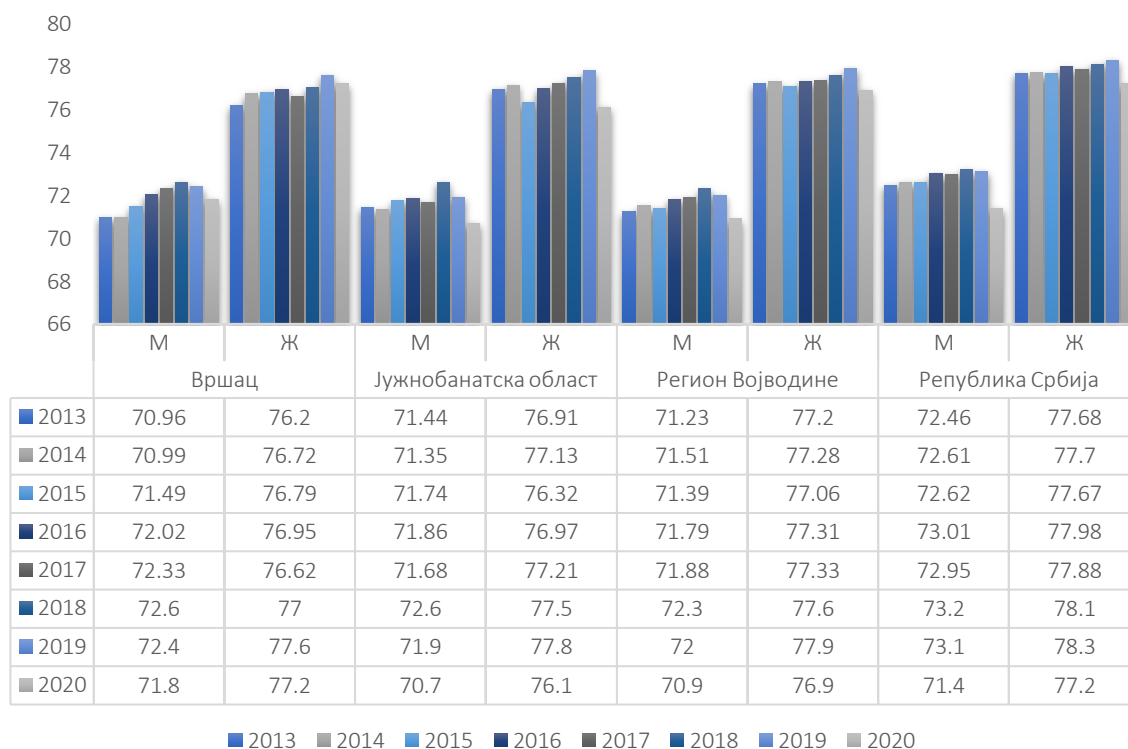

Извор: РЗС

Општа стопа морталитета у Србији је једна од највиших у Европи и у свету и износила је 16,9 на 1.000 становника у 2020. години (у Вршцу 17,5 ‰). Стопа наталитета у Вршцу је 9‰, што

резултира укупном негативном стопом природног прираштаја од -8,5%. Очекивано трајање живота за мушкарце у Вршцу у 2020. години износило је 71,8 године, а за жене 77,2 године.

У наставку је дат преглед очекиваног трајања живота према полу по годинама 2013-2020.године – град Вршац, Јужнобанатска област, регион Војводине и Република Србија.

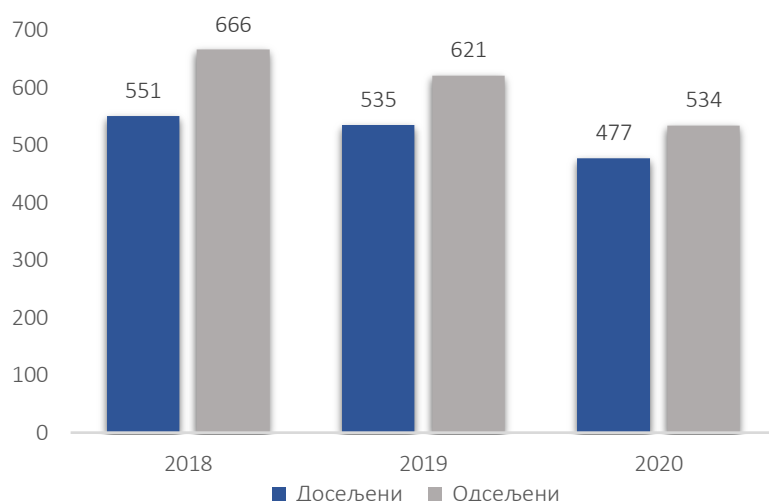

Извор: РЗС

Из претходне илустрације може се закључити да очекивано трајање живота током посматраних година у Вршцу бележи пораст током периода 2013-2018. године, а потом од 2019. године благи пад. У Вршцу је очекивана старост становништва женског пола у 2020. години једнака очекиваној старости на нивоу Републике, док је очекивани животни век становништва мушког пола у Вршцу нешто краћи у односу на ниво Републике у последњој посматраној години.

Укупан број досељеног становништва у Вршац током 2020. године износио је 477, док је одсељеног становништва укупно 534. У наставку је дат илустративан приказ који приказује тренд унутрашњих миграторних кретања за период 2018-2020. године у Вршцу.

Илустрација: досељено и одсељено становништво, 2018-2020 година, Вршац

Извор: Унутрашње миграције, РЗС

Највеће учешће у досељеном и одсељеном становништву Вршца имали су Срби са 49,48% и 55,81%; респективно. У досељеном становништву 2020. године структурираном према националној припадности учешће Срба праћено је учешћем становника који се изјашњавају као Румуни (8,6%), Роми (4,19%) и Југословени (2,73%). Што се тиче структуре одсељеног становништва у 2020. години према националној припадности, иза Срба по учешћу следе, такође, Румуни (8,43%), Роми (6,18%) и Југословени (2,62%).

Посматрајући унутрашња миграторна кретања становништва за град Вршац структурирана према занимању, највеће учешће у досељеном становништву имају стручњаци и уметници (22,64%), затим радници у рударству, производњи и сродним гранама (5,66%) и услужни радници (2,94%). Са друге стране, највеће учешће у одсељеном становништву структурираном према занимању у 2020. години имају стручњаци и уметници (22,66%), радници у рударству, производњи и сродним делатностима (5,43%) и особље друштвене заштите (1,87%).

Организација локалне самоуправе и друштвена партиципација

Град Вршац примењује бројне законске и друге опште акте у вршењу овлашћења из своје надлежности као ЈЛС. Скупштина града је највиши орган локалне самоуправе који врши основне функције власти, утврђене Уставом, законом и Статутом града. Скупштину чини 45 одборника које бирају грађани на локалним изборима, на сваке четири године. Према подацима Републичког завода за статистику, проценат бирача гласалих на локалним изборима за одборнике скупштине за град Вршац у 2020. години износио је 50,2%.

На парламентарним и републичким изборима спроведеним априла 2022. године добијени су следећи резултати:

- проценат бирача гласалих на парламентарним изборима је 60,97%. Проценат важећих гласова је износило 96,19%;
- проценат бирача гласалих на председничким изборима је 60,95%. Проценат важећих гласова износио је 97,57%.

Кворум за пуноважно одлучивање Скупштине чини већина од укупног броја одборника, а одлуке доноси већином гласова присутних одборника, уколико законом или другим прописом није другачије дефинисано. Председника Скупштине Града и заменика председника Скупштине града бира и разрешава Скупштина из реда одборника. Секретара Скупштине Града и његовог заменика поставља Скупштина на предлог председника Скупштине. У 2021. години припремљено је и реализовано укупно 10 седница Скупштине града Вршца.

Индикатор који приказује степен остварења једног од циљева одрживог развоја је проценат жена одборника у скупштини и он је износио 35,6% за град Вршац у 2020. години. Сходно томе, може се рећи да долази до побољшања циља одрживог развоја 5.1.1, а то је удео жена међу посланицима у (а) националним параметрима и (б) локалним самоуправама у 2020. години у односу на претходне посматране године

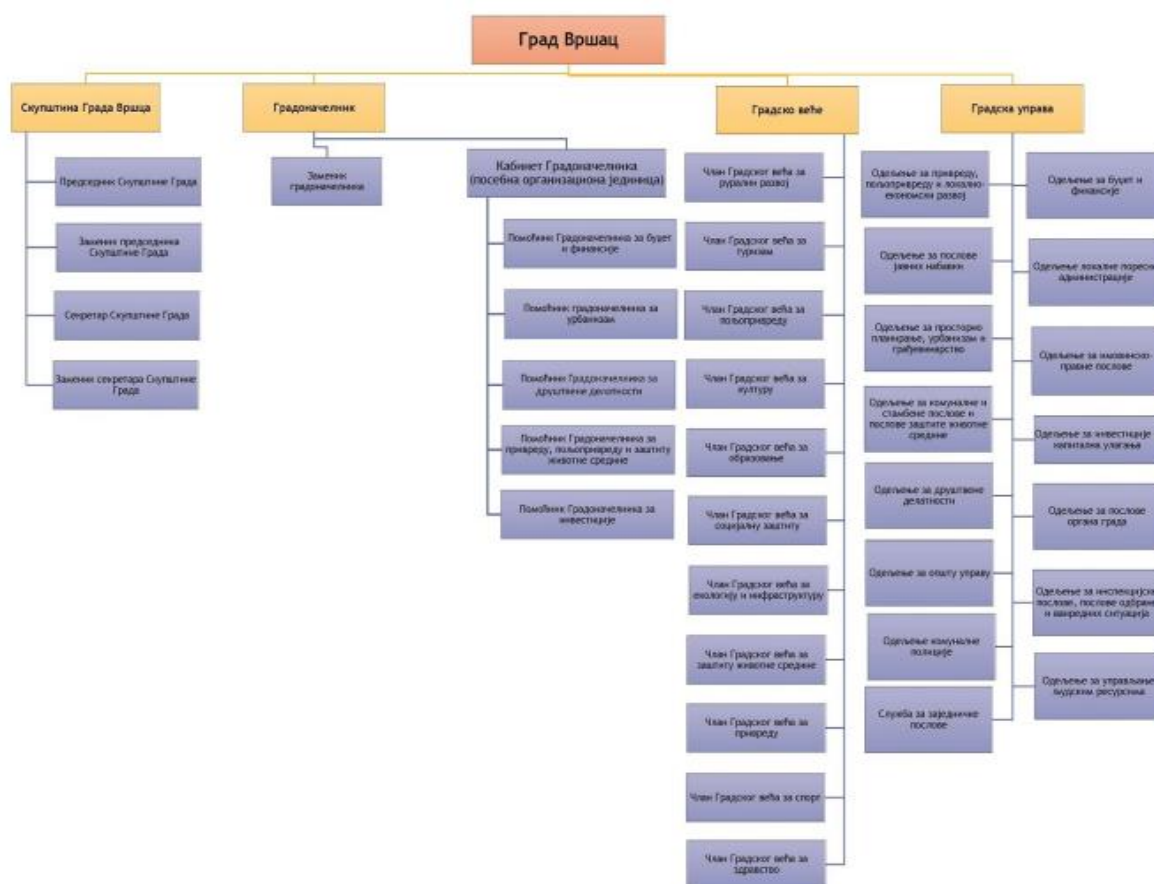
Градоначелник је извршни орган Града. Бира га и разрешава Скупштина Града из реда одборника, што такође важи и за функцију Заменика Градоначелника. Заменик Градоначелника врши послове из надлежности Градоначелника, у договору са Градоначелником, а нарочито када је Градоначелник одсутан или спречен да обавља своју дужност. Градоначелник може имати највише пет помоћника. Помоћнике Градоначелника поставља и разрешава Градоначелник.

Градско веће је извршни орган Града. Чланове Већа бира Скупштина Града на предлог кандидата за Градоначелника. Кворум за пуноважно одлучивање чини проста већина од укупног броја чланова Већа, а одлучује се већином гласова присутних чланова. У неким случајевима Веће одлуке доноси већином гласова од укупног броја чланова Већа. Градско веће чине Градоначелник, заменик Градоначелника и 8 чланова. Током 2021. године одржано је 28 седница Градског већа, односно у просеку 2,33 седнице месечно, док је у 2020. години одржано 19 седница Градског већа.

Градска управа се образује за вршење управних послова у оквиру права и дужности Града, стручних послова за потребе Скупштине Града, Градоначелника и Градског већа. Одлуку о организацији Градске управе доноси Скупштина Града. Градском управом руководи начелник Градске управе. Начелника поставља и разрешава Градско веће на основу јавног огласа на период од пет година. Градску управу чине одељења, одсеци и службе.

У наставку је дат графички приказ организационе структуре градске управе града Вршца:

Илустрација: Организациона структура Градске управе Вршца

Извор: Информатор о раду града Вршаца, мај 2022. године

Град Вршац је оснивач следећих установа:

1. Градски музеј Вршац, Вршац, улица Жарка Зрењанина 20;
2. „Културни центар Вршац“, Вршац, улица Стеријина 62;
3. Градска библиотека, Вршац, Светосавски трг 2;
4. Дом омладине у Вршцу, Вршац, Дворска 28;
5. Народно позориште „Стерија“, Вршац, Светосавски трг 6;
6. Предшколска установа „Чаролија“, Вршац, Ђуре Јакшића 3;
7. Дом здравља Вршац, Абрашевићева бб;
8. Апотека Вршац, Вршац, Абрашевићева бб;
9. ДОО „Технолошки парк“ Вршац, Београдски пут бб;
10. ЈКП „Други октобар“, Вршац, Стевана Немање 26;
11. Туристичка организација Града Вршаца, Вршац, Трг победе 1;
12. Центар за социјални рад, Вршац, улица Жарка Зрењанина 13.

Финансијска анализа ЈЛС и комуналних предузећа чији је оснивач Град

Област финансирања ЈЛС уређују три закона и то:

- Закон о локалној самоуправи,
- Закон о буџетском систему и
- Закон о финансирању локалне самоуправе.

Чланом 5. Закона о финансирању локалне самоуправе дефинисане су врсте примања ЈЛС, у које спадају изворни приходи, трансфери, примања по основу задуживања и других прихода и примања утврђених Законом. Други приходи су приходи остварени на територији ЈЛС у које спадају боравишне таксе, накнаде за чишћење јавних добара, концесионе накнаде и др.

Јединицама локалне самоуправе припадају, са нивоа Републике, додатно уступљени приходи и трансфери, док Аутономна Покрајина Војводине може јединици локалне самоуправе да додели и наменски трансфер.

У наредним табелама дата је структура прихода и расхода на нивоу категорија према економској класификацији.

Табела: Структура прихода на нивоу категорије према ек. класификацији у (000) РСД

Позиција	2018	2019	2020
Порези	1.350.348	1.370.758	1.353.092
Донације и трансфери	218.260	340.383	387.915
Други приходи	219.380	297.731	135.272
Меморандумске ставке за рефундацију расхода	405	367	3.723
Трансфери између буџетских корисника на истом нивоу	394	694	566
Текући приходи	1.788.787	2.009.933	1.881.151
Примања од продаје основних средстава	2.397	66.104	114.081
Примања од продаје залиха	854	1.213	1.252
Примања од продаје нефинансијске имовине	3.251	67.317	115.333
Текући приходи и примања од продаје нефинансијске имовине	1.792.038	2.077.250	1.996.484

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета града Вршца за 2020, 2019. и 2020. годину.

Табела: Структура расхода на нивоу категорије према ек. класификацији у (000) РСД

Позиција	2018	2019	2020
Расход за запослене	375.031	394.482	435.791
Коришћење роба и услуга	679.333	736.221	634.373
Отплата камата и пратећи трошкови задуживања	16.345	11.394	5.802
Субвенције	15.000	8.000	68.400
Донације, дотације, трансфери	229.831	265.506	223.579
Социјално осигурање и социјална заштита	47.682	61.288	78.076
Остали расходи	176.427	233.112	158.615
Текући расходи	1.539.649	1.710.003	1.604.636
Основна средства	179.907	202.032	290.057
Залихе	384	799	559
Природна имовина	13.127	3.844	1.291
Издаци за нефинансијску имовину	193.418	206.675	291.907
Текући расходи и издаци за нефинансијску имовину	1.733.067	1.916.678	1.896.543

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета града Вршца за 2020, 2019. и 2018. годину

Табела: Укупни остварени приходи и примања ЈЛС у (000) РСД

Позиција	2018	2019	2020
Порез на доходак и добит	923.277.359	978.626.930	958.372.354
Порез на фонд зарада	218	0	5
Порез на имовину	312.887.758	293.787.250	329.496.173
Порез на добра и услуге	86.372.156	68.908.934	35.679.828
Други порези	27.811.827	29.434.985	29.544.354
Донације од међународних организација	0	15.636.127	27614000
Трансфери од других нивоа власти	218.259.774	324.747.351	360.300.639
Приходи од имовине	97.505.789	136.202.502	59.263.059
Приходи од продаје добара и услуга	78.658.708	66.485.475	39.128.236
Новчане казне за прекршаје	10.828.424	13.568.348	13.746.643
Добровољни трансфери од физичких и правних лица	1.156.000	990.360	5.539.000
Мешовити и неодређени приходи	31.231.016	80.483.853	17.594.692
Меморандумске ставке за рефундацију расхода	365.000	0	0
Меморандумске ставке за рефундацију расхода из претходне године	39.604	367.507	3.723.605
Трансфери између буџетских корисника на истом нивоу	394.000	694.000	566.000
Примања од продаје нефинансијске имовине	3.250.182	67.316.616	115.333.136
Примања од задуживања и продаје финансијске имовине	67.409.002	0	1.429.201
УКУПНИ ПРИХОДИ И ПРИМАЊА	1.859.446.817	2.077.250.238	1.997.330.925

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета града Вршца за 2020, 2019. и 2018. годину

Из претходно изнетих података се може закључити да у структури остварених прихода и примања највећи значај имају порези на доходак и добит чије је учешће у 2018. години износило 49,65%, 2019. године 47,12%, док је 2020. године износило 47,98% остварених прихода и примања. Други по значају је порез на имовину који је 2018. године износио 16,83%; 2019. године 14,14%; а 2020. године 16,50% учешћа у приходима и примањима. Трећи значајан извор примања су трансфери од других нивоа власти који су 2018. године износили 11,74%, 2019. године 15,63%; а 2020. године 18,04% укупних прихода и примања. Приметно је увећање ових примања кроз године, а детаљнији приказ дат је у табели у наставку.

Табела: Трансфери од других нивоа власти и међународних организација у (000) РСД

Година	АП Војводина	Влада Р. Србије	Међународне организације
2018	7.496	210.764	/
2019	234.137	90.610	15.636
2020	279.687	54.804	27.614

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета града Вршца за 2020, 2019. и 2018. годину

С обзиром на географски положај, значај града Вршца и велики број пројеката прекограничне сарадње, приметан је раст трансфера од међународних организација тако да је процентуално повећање ових трансфера у 2020. години у односу на 2019. годину износило око 77%.

Програми за које се издвајају средства ЈЛС Вршца у складу са законом су:

- 1) Становање, урбанизам и просторно планирање
- 2) Комуналне делатности
- 3) Локални економски развој

- 4) Развој туризма
- 5) Развој пољопривреде
- 6) Заштита животне средине
- 7) Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре
- 8) Предшколско васпитање и образовање
- 9) Основно образовање и васпитање
- 10) Средње образовање и васпитање
- 11) Социјална и дечија заштита
- 12) Здравствена заштита
- 13) Развој културе и информисања
- 14) Развој спорта и омладине
- 15) Локална самоуправа
- 16) Политички систем локлане самоуправе
- 17) Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије

Структура давања у периоду 2018-2020 складу са програмском класификацијом приказана је на табели у наставку.

Табела: Програмска класификација расхода у (000) РСД

Програми		2018	2019	2020
1	Становање, урбанизам и просторно планирање	16.568	7.542	365
2	Комуналне делатности	225.887	269.807	268.197
3	Локални економски развој	11.148	4.983	4.254
4	Развој туризма	34.165	37.898	24.540
5	Развој пољопривреде	101.983	124.518	47.824
6	Заштита животне средине	87.853	152.616	269.150
7	Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре	19.025	32.571	46.300
8	Предшколско васпитање и образовање	151.691	147.779	148.879
9	Основно образовање и васпитање	104.668	121.745	108.467
10	Средње образовање и васпитање	42.882	56.633	42.194
11	Социјална и дечија заштита	106.119	113.885	148.441
12	Здравствена заштита	11.851	9.819	21.715
13	Развој културе и информисања	147.620	172.297	138.743
14	Развој спорта и омладине	194.172	161.113	136.127
15	Локална самоуправа	540.002	575.882	537.125
16	Политички систем локлане самоуправе	38.180	55.193	61.123
17	Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	0	1.898	0
Укупно		1.833.814	2.046.179	2.003.444

Извор: Одлука о завршном рачуну буџета града Вршца за 2020, 2019. и 2018. годину

Сходно подацима о завршном рачуну буџета града Вршца, највећи обим средстава ЈЛС у наведеним годинама издваја се за програм „Локална самоуправа“ и програм „Комуналне делатности“. Оно што је приметно из дате табеле је пораст новачаних средстава која се издвајају за заштиту животне средине, не само у износима већ и процентуално у односу на расходе, те су 2018. године износила 4,79%; 2019. године су износила 7,46%; а 2020. године 13,43%. Осим тога, треба напоменути да су 2020. године у склопу мера против пандемије Ковид-19 улагања у

здравствену заштиту драстично порасла као ставка у расходима, па тако је 2020. године утрошено 1,08% буџета док је у 2018. години овај програм имао учешће од само 0,65% у структури расхода.

ЈКП „Други октобар“ Вршац је једино јавно комунално предузеће које врши комуналне услуге на нивоу града Вршца а чији је и оснивач град Вршац. У наредним табелама дат је кратак преглед пословних прихода и расхода као и преглед прихода од донација, субвенција и сл.

Табела: Пословни приходи и расходи ЈКП „Други октобар“ Вршац у 000 РСД

Назив предузећа	2018		2019		2020	
	Пословни приходи	Пословни расходи	Пословни приходи	Пословни расходи	Пословни приходи	Пословни расходи
ЈКП "Други октобар" Вршац	1.997.340	2.006.720	1.854.165	1.949.159	1.811.657	1.919.400

Извор: Биланс успеха за 2018., 2019. и 2020. годину

Табела: Приходи ЈКП „Други октобар“ Вршац од донација, субвенција и др. у 000 РСД

Назив предузећа	2018	2019	2020
ЈКП "Други октобар" Вршац	17.344	32.828	32.815

Извор: Биланс успеха за 2018., 2019. и 2020. годину

Оцена финансијског капацитета града

У анализи финансијских показатеља за период од 2018, 2019. и 2020. године уочава се тренд повећања прихода од продаје нефинансијске имовине, који континуирано расте из године у годину.

Анализом висине трансфера од других нивоа власти (АП Војводина и Влада Републике Србије) приметан је тренд повећања: 2018. године ова ставка је имала учешће у буџету града од 11,74%, 2019. године 15,63% а 2020. године 18,04%, што имплицира смањење степена финансијске самосталности ЈЛС Вршац, а што је објашњиво с обзиром на утицај пандемије Ковид-19 на укупне активности.

Осим тога, стање дуга које има град Вршац се смањује, што се може видети на илустративном приказу у наставку за 2019, 2020. и 2021. годину.

Извор: Одељење за привреду, пољопривреду и ЛЕР града Вршца

У посматраном периоду претходне три године, (2018-2020. године) кумулативно посматрано, највише средстава из буџета је коришћено на програме општих услуга локалне самоуправе, комуналних делатности и предшколског образовања и васпитања, док се најмање средстава из буџета локалне самоуправе користило за програме енергетске ефикасности, локалног економског развоја и становања, урбанизма и просторног планирања.

1.2. Кључни налази анализе актуелног стања и SWOT матрице

1.2.1. Анализа претходних и актуелних јавних развојних политика ЈЛС Вршца

а) Стратегија развоја града Вршца 2016-2020

Стратегија развоја града Вршца 2016-2020. садржала је 12 стратешких циљева који су били разложени на 26 програмских мера и 114 активности/пројеката. Обзиром на недефинисаност структуре и процедуре реализације стратешких развојних докумената у претходним планским циклусима пре доношења регулативе новог ЗоПС, у највећем броју ЈЛС у Републици изостајао је поступак континуираног мониторинга и опредељених ресурса у смислу надлежних тела и субјеката који би спроводили праћење постављених индикатора успешности, што је резултирало немогућношћу да се на адекватан начин спроводе вредновања остварених ефеката и укупног остварења постављених циљева. И поред тога, постојање претходне Стратегије развоја Вршца и планираних циљева и пројеката представља веома значајну полазну основу и платформу чији елементи ће се укључити и у садржај новог Плана развоја, јер идентификује велики број кључних проблема Града и даје смернице пројектних решења за њихово превазилажење.

б) Поред претходно описаног планског документа, у анализи стања сагледане су и друге јавне политике и документи од стратешког значаја за ЈЛС Вршца, представљени у табели у наставку:

Назив документа	Година доношења
Локални еколошки акциони план	2008.
Локални план управљања отпадом	2010.
Стратегија социјалне заштите	2014.
Генерални урбанистички план Вршца	2015.
Просторни план општине Вршац	2015.
Програм развоја туризма општине Вршац	2015.
Локални акциони план запошљавања	2016.
Ревизија Локалног еколошког акционог плана града Вршца – ЛЕАП	2016.
Статут града Вршца	2019.
Локални акциони план за социјално укључивање Рома и Ромкиња	2019.
Стратегија развоја социјалне заштите града	2021.
Информатор о раду града Вршца	2022.

Извор: Сајт града

Стручни тим уз подршку Радних група је на основу података из стратешких аката, јавно доступних података и консултационих процеса о актуелном стању и проблемима спровео анализу укупног стања и донео кључне налазе по усвојеним областима планирања који су представљени у следећим поглављима.

1.2.2. Кључни налази за област планирања Привреда и пољопривреда и SWOT матрица

Укупан број запослених у граду Вршцу према подацима РЗС у 2020. години, у просеку је износио 14.487 према општини рада и 14.584 запослених према општини пребивалишта. Од тога, око 82% запослених ради у правним лицима, 14% код предузетника и око 4% представљају индивидуалне пољопривреднике. Раст броја запослених у односу на стање на почетку претходног планског циклуса (2014. године 11.999) од око 21% је резултат спроведених интервенција на тржишту рада попут: програма стручних пракси, програм јавних радова на локалном и регионалном нивоу и програм самозапошљавања. У истом периоду, број незапослених је континуирано опадао, са 6.341 (2014.) на 3.254 (2019.) лица, што представља значајно кумулативно смањење од око 12% годишње. Изузетак представља 2020. година када се бележи благи пораст броја незапослених и он је износио 3.336 лица. У 2021. години број незапослених износи 3.223 лица.

Према подацима са АПР, број активних привредних друштава у Вршцу је у посматраном периоду 2018-2021. године био приближно једнак уз нешто већи пад у 2019. (654) у односу на 2018. годину (722). У 2021. години број привредних друштава је 651. Број предузетника је у благом порасту у истом посматраном периоду и у 2021. години износи 1.459.

ЈЛС Вршац располаже са укупно 63.061 ha пољопривредног земљишта, што представља око 80% укупне територије ЈЛС. Од укупне површине пољопривредног земљишта на територији Вршца, око 23.397 ha је у државној својини. Што се тиче структуре државног пољопривредног земљишта, највеће је учешће обрадивог земљишта у износу 71%, а највеће учешће у обрадивом земљишту имају њиве – 80%.

За сада је комасација пољопривредног земљишта потпуно завршена у К.О. Велико Средиште, К.О. Павлиш и К.О. Вршац (око 19.500 ha). Осим тога, комасација је завршена и у К.О. Избиште и К.О. Влајковац, али због недовољног капацитета РГЗ-а није отпочело излагање и стављање у службену употребу. Поступак комасације у К.О. Улма је на самом крају, чека се прихватање елабората у РГЗ и тиме ће се поступак комасације завршити на преко 50% (преко 34.500 ha) пољопривредних површина на територији града Вршца.

Карактеристично за пољопривреду града Вршца је повезивање пољопривредника у удружења. На територији Вршца седиште има 15 пољопривредних организација, од чега половина представља пољопривредне задруге. Примећује се тренд раста на плану опремања пољопривредника и задруга са новом савременом механизацијом уз подршку Министарства пољопривреде и Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство. Поред наведених задруга и пољопривредних фирми у Вршцу послују и организације које имају откупне станице, а чије седиште није на територији Вршца.

У претходном планском циклусу спроведено је више едукација по питању важности одржавања канала, савремених трендова у пољопривреди, а заједно са пољопривредним удружењима спровођене су акције и на плану IPARD програма и важности заоравања жетвених остатака.

Уписана дужина каналске мреже за одводњавање је 785,62 km. Тачан број, односно дужина каналске мреже знаће се по окончању поступка комасације на целој територији града Вршца.

Систем за наводњавање на државном пољопривредном земљишту обухвата површину од 2.522 ha, са тенденцијом раста од око 50% у односу на прошлу годину. Осим тога, на приватним парцелама присутан је тренд раста обухвата површина, нарочито када су у питању системи за наводњавање „кап по кап“.

У Вршцу постоје две радне зоне: „Јужна“ и „Северна“ радна зона. Јужна зона је у претходном периоду већ у потпуности активирана и попуњена, док су током 2021. године започети радови на изградњи и комуналном повезивању и опремању индустријске зоне „Север“. Зона „Север“ је стратешки добро позиционирана – налази се уз сам пут за Зрењанин у једном правцу и за гранични прелаз Ватин у другом, као и поред међународне пруге Београд-Вршац-Темешвар.

Највећа предузећа у Вршцу, према критеријуму пословних прихода, за 2021. годину су: Немофарм АД, Fresenius medical care Србија ДОО, Swisslion ДОО, Intertron ДОО, Palladio East и ЈКП „Други октобар“.

Укупне инвестиције у основна средства на подручју Вршца достигле су 43,7 милиона евра у 2019. години, при чему је највише инвестирано у домаћу и увозну опрему (80%) и грађевинске радове (12%), док је у земљиште, култивисане биолошке ресурсе и интелектуалну својину уложено 7%.

У структури инвестиција по пореклу капитала, у Вршцу је доминантно учешће страног капитала са око 74%.

ЈЛС Вршац има висок суфицит у спољнотрговинској размени, извоз је у константном порасту и покривеност увоза извозом 2020. је на нивоу 127%. Сектор трговине и услуга у ЈЛС је врло динамичан и други је по обиму запослених, а у Вршцу послује 10 филијала домаћих и страних банака и 7 осигуравајућих друштава.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Привреда и пољопривреда“ представљени су у поглављу 1. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Привреда и пољопривреда“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Геостратешки положај, непосредна близина границе са ЕУ/Румунијом, близина међународних коридора X и IV и атипична рељефна структура - Тренд раста извоза - Тренд раста запослености као резултат реализације програма запошљавања - Инфраструктурно и комунално опремање индустријске зоне „Север“ - Око 80% територије ЈЛС је квалитетно пољопривредно земљиште - Вековна традиција у виноградарству и велике обрадиве површине опредељене за ову делатност - Лидерска позиција Вршца са аспекта динамике комасације пољопривредног земљишта - Тренд побољшања опремљености пољопривредних субјеката савременом механизацијом уз подршку државе	- Демографски трендови су негативни што представља значајан ризик за даљи развој свих привредних активности - Кашњење у развоју саобраћајне инфраструктуре – брза путна саобраћајница и електрификације пруге - Отежан приступ међународним и прекограничним фондовима и пројектима МСП због захтевних стандарда ЕУ - Спорост у решавању имовинско-правних односа и урбанистичко-планске проблематике - Запуштене велике површине под виноградарским засадима - Недостатак радне снаге која жели радити у пољопривредној производњи - Недовољност кадровске и стручне подршке из области пољопривреде у локалној самоуправи
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
- Опремањем индустријске зоне „Север“ ствара се значајан потенцијал за даљи привредни раст - Традиција и низ компаративних предности у делатности виноградарства и винарства стављају ову делатност међу најзначајније са аспекта потенцијала за даљи развој Вршца - Наставак комасације у преосталих 18 К.О. - Потенцијално активирање термалних извора за развој пољопривредне производње (пластеници, сушаре и др.)	- Позитиван тренд у структури односа запосленог и незапосленог становништва делом је и последица укупног смањења расположиве локалне радне снаге - Растући дефицит радне снаге у металској, грађевинској и другим техничким струкама - Ризик даљег опадања по површини и броју засада у области виноградарства - Неискоришћење доступних међународних извора финансирања и пропуштање динамичнијег укључења у међународне ланце снабдевања

1.2.3. Кључни налази за област планирања Друштвене делатности и SWOT матрица

Ова планска област анализирана је кроз следеће аспекте значајне за развој друштвених делатности: здравствена заштита, социјална заштита, образовање и васпитање, култура и информисање, спорт и омладина и организације цивилног друштва

Здравствена заштита

Државне установе које пружају здравствене услуге на територији Вршца су:

- Дом здравља Вршац пружа примарну здравствену заштиту на територији града Вршца, организован је у оквиру 9 служби у којима је запослено укупно 206 радника.
- Општа болница Вршац припада секундарном нивоу здравствене заштите и обезбеђује праћење пацијената којима је потребно стручно мишљење вишег нивоа у односу на Дом здравља. У Општој болници Вршац гравитирају и пацијенти са територија Бела Црква, Пландиште и Алибунар те се може рећи да је то установа интермедијалног (међуопштинског) типа. Општа болница Вршац реализовала је План рада са укупно 536 радника.
- Неуропсихијатријска болница „Др Славољуб Бакаловић“ је интермедијалног (међуопштинског) типа јер се у њој обезбеђују здравствене услуге за потребе (90.690 становника) са територије града Вршца, Пландишта, Алибунара, Беле Цркве и осталих корисника по потреби. Тренутно је у болници запослено 454 радника, болничка служба обухвата 15 одељења и свако од одељења бави се испитивањем и лечењем специфичних психијатријских ентитета.

Посматрајући период од 2016 – 2020. године, број здравствених радника и сарадника у Вршцу се није драстично мењао. Чак је присутан тренд пораста броја здравствених радника и сарадника током посматраног временског периода по кумулативној стопи од око 2%.

Осим тога, током априла месеца 2022. године, Специјална болница за психијатријске болести „Др Славољуб Бакаловић“ постала је прва акредитована специјална болница у Србији. Тиме је град Вршац постао један од ретких градова у Србији у којем су све здравствене установе акредитоване, што доприноси бољој здравственој заштити становника са територије града.

Социјална заштита

Просечна старост Вршчана је 44 године. Присутна је тенденција раста индекса старења у 2020. годину у односу на 2011. годину за око 23%.

У Вршцу се делатношћу социјалне заштите актуелно баве следеће установе:

- Центар за социјални рад Вршац
- Покрајинска установа социјалне заштите - Геронтолошки центар

Компаративна предност града Вршца је постојање адекватних институција социјалне заштите са великом распрострањеношћу услуга које пружају. Осим тога, постоји адекватан стручни кадар за рад са лицима из осетљивих група, искуство на пројектима прекограничне срадње и различити акциони планови који детаљније описују мере подршке за индивидуалне циљне групе (акциони план за Роме).

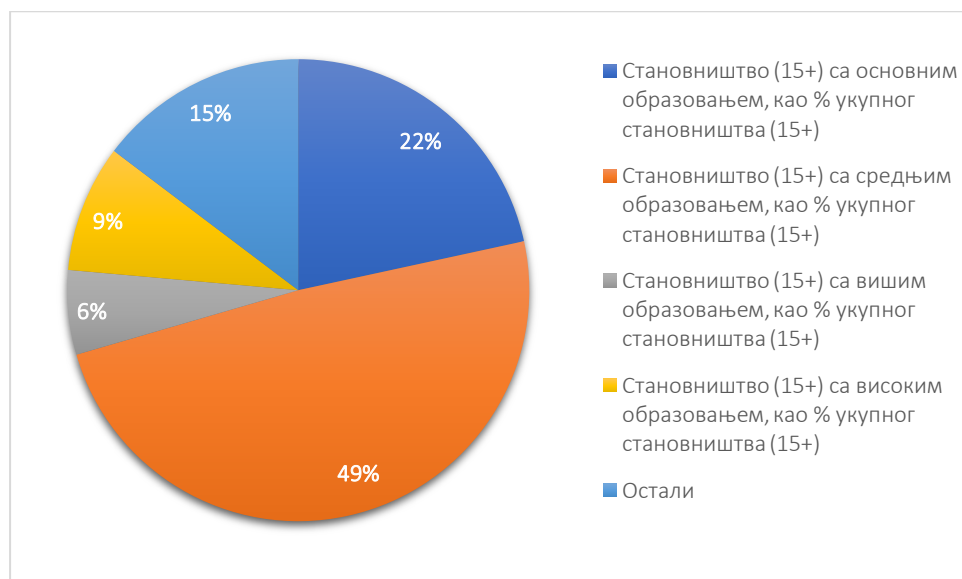
Према евиденцији Центра за социјални рад Града Вршца у 2019. години, број породица са оствареним правом на новчану социјалну помоћ било је 1.676, а у 2020. години - 1.690 породица - ово право се финансира из буџета РС. Из буџета ЛС у 2019. години исплаћено је по признатим решењима 2.453 једнократних помоћи, а 2020. године 2.283.

Образовање и васпитање

На територији Вршца у оквиру јавног система образовања и васпитања актуелно постоји:

- 1 предшколска установа са 9 објеката;
- 13 основних школа, од којих је једна музичка школа и специјална школа за децу са посебним потребама која поред основног образовања има и одељења средњег образовања;
- 4 средње школе;
- Висока струковна школа за образовање васпитача „Михаило Палов“ са студијским програмима на српском, румунском и ромском језику и 1 одељење Учитељског факултета из Београда;
- Тренинг центар Ваздухопловне академије за обуку (пилота, механичара, контролора лета).

На територији града Вршца становништво старије од 15 година у време израде Плана има следећу образовну структуру:

Извор: Аналитички сервис

Основне школе укупно похађа 4.048 ученика, постоји укупно 221 одељење и број укупно запослених је 635. Основну музичку школу похађа 393 ученика, а број укупно запослених је 63 лица.

У средњим школама је укупно 328 запослених лица, постоји 89 одељења и 2.320 ученика који је похађају.

Правосудне институције

У оквиру правосудног система Републике Србије у Вршцу делује Основни суд у Вршцу, Основно јавно тужилаштво у Вршцу и Прекршајни суд у Вршцу.

Уколико посматрамо тренда кретања броја правоснажно осуђених пунолетних лица према месту извршења у периоду 2018-2020. може се приметити следеће:

- Бележи се пад укупног броја правоснажно осуђених пунолетних лица према месту извршења (216 у 2020. години) у односу на претходне две године, када је тај број износио 252 (2019. године) и 270 (2018. године) лица.
- Без обзира на пад укупног броја правоснажно осуђених лица у 2019. години у односу на 2018. годину за 6,7%, бележи се благи пораст правоснажно осуђених лица узраста 18-29 година са 104 на 108 лица.
- У 2020. години долази до значајног пада броја правоснажно осуђених лица узраста 18-29. година за око 39%. Међутим, број правоснажно осуђених лица старијих од 30 година је повећан са 144 (2019. година), на 150 лица (2020. година).

Култура, медији и информисање

На подручју ЈЛС Вршца актуелно делују следеће установе културе:

- Градски музеј у Вршцу
- Градска библиотека
- Народно позориште „Стерија“
- Културни центар
- Дом омладине

Током целе године организују се различите културно-уметничке манифестације и програми од којих су неки традиционалног и међународног карактера. Вршац као мултинационална средина, има специфична културно-уметничка друштва у граду и сеоским срединама румунске националне мањине. Припадници националних мањина своју културу, језик и идентитет исказују кроз музичке и фолклорне активности.

Осим тога, услед разноликости структуре становништва према националној и верској припадности у граду Вршцу постоји више различитих цркви и храмова и активно је више верских заједница:

- Српска православна црква;
- Римокатоличка црква;
- Румунска православна црква и
- Више мањих црквених заједница, попут: Протестантске заједнице, Евангелистичко-методистичке хришћанске цркве и друге.

У Вршцу делују следећа основна средства јавног информисања:

- Телевизијска станица ТВ Банат, ТВ Лав, ТВ Панчево
- Дописништво РТС-а и РТВ-а
- Дописништво радија Новог Сада
- Недељне новине Вршачка кула и Вршачке вести
- Старт 013
- Дописништво румунског недељника Либертатеа
- Дописништво Вечерњих новости
- Интернет сајт Е-Вршац и Вршац мој крај

Спорт, омладина и организације цивилног друштва

Организације које се баве радом са децом и омладином у области спорта су:

- Спортски савез Вршац са 91 спортским клубом
- Дом омладине Вршац
- Канцеларија за младе

Кровна институција спорта је Спортски савез Вршац. На територији Вршца постоји 91 спортски клуб, са око 4.000 регистрованих такмичара. Највећи је број фудбалских клубова (n=18) који су институционално повезани кроз Фудбалски савез града Вршца. Нарочити успеси се истичу у кошарци, а најтрофејнији је женски кошаркашки клуб „Хемофарм“ са шест освојених титула шампиона државе. У Вршцу постоји неколико затворених објеката и отворених терена за спорт и рекреацију, Градски стадион, спортски и пословни центар „Миленијум“, Дворана Хемијско-медицинске школе, градски базен.

Према подацима АПР-а, у 2021. години на територији града Вршца делује велики број организација цивилног друштва - 460 удружења и 3 активних задужбина/фондација. Присутан је тренд раста броја удружења у временском периоду 2018-2021. године.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Друштвене делатности“ представљени су у поглављу 2. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Друштвене делатности“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
▪ Постојање адекватних институција социјалне заштите са великом распрострањеношћу услуга, стручни кадар са искуством прекограничне сарадње и локални акциони планови који детаљније описују мере подршке за индивидуалне и осетљиве циљне групе ▪ Једна од ретких ЈЛС у којој су све здравствене установе акредитоване, што	▪ Модел финансирања институција социјалне заштите, недостатак лиценцираних пружалаца услуга, локалног центра и прихватне станице у области социјалне заштите ▪ Ограниченост капацитета за пријем нове деце и броја дефектолога у образовним установама ▪ Неуређеност споменика културе у ужем градском језгру и насељеним местима,

доприноси квалитету здравствене заштите становника са територије Вршца и шире ▪ Број здравствених радника се није значајно променио, а присутан је и тренд раста њиховог броја. ▪ Постојање релативно довољно образовних установа за актуелни број становника, као и високошколских установа и Центра за обуку пилота ▪ Богато културно-историјско наслеђе града, мултиетничка средина са великом распрострањеношћу локалне културне понуде • Богата спортска историја, развијени спортски садржаји, реконструкција Градског стадиона • Постојање бројних организација цивилног друштва које позитивно утичу на друштвену кохезију кроз повезивање грађанства по различитим основама	недостатак стручног кадра и инфраструктурне опремљености у области културе ▪ Недовољни спортско-рекреативни капацитети за базичне спортове, недостајући смештајни капацитети за спортске манифестације, као и инфраструктура, садржај и стазе на Вршачком брегу ▪ Недовољна мотивисаност младих да се укључе у активности удружења и недовољна едукованост постојећих чланова удружења у пројектним активностима
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
▪ Постојање центра за обуку пилота и установа за образовање специјализованих кадрова у просвети и здравству, обновљена Пољопривредна школа и планирано проширење капацитета Предшколске установе ▪ Значајан потенцијал у повећаном учешћу на пројектима прекограничне сарадње	▪ Велико учешће маргинализованих друштвених група у незапослености ▪ Одлив стручног кадра у области културе ▪ Даље пропадање објеката од културно-историјског значаја ▪ Кадровски капацитети локалне управе у домену снажније подршке друштвеном развоју

1.2.4. Кључни налази за област планирања Инфраструктура и SWOT матрица

Саобраћајна инфраструктура

На подручју града Вршца актуелно стање саобраћајне инфраструктуре је следеће:

- Град се налази на 83. километру државног пута М10 од Београда према Румунији, од које је удаљен 14 km, односно на раскрсници државних путева М10 и М18. Пут М10 је деоница европског пута Е-70. Према просторном плану Републике Србије предвиђена је изградња савременог дела ауто-пута Панчево-Вршац-граница са Румунијом, а јуна 2022. године потписан је историјски значајан Споразум између Влада Србије и Румуније о заједничком инвестирању у пројекат изградње пуног аутопута на релацији Темишвар-Београд, Будућа траса пута представљаће најкраћу друмску везу од Румуније, преко Србије и Црне Горе са коридором Х и са Средоземним басеном;

- Друмски гранични прелаз према Румунији се налази код Ватина.
- Железнички гранични прелаз према Румунији налази се на магистралној прузи 107 Београд-Вршац и спаја се са пругом 922 (Темишвар-Стамора Моравица). Према просторном плану Републике Србије у плану је изградња интермодалних терминала и логистичких центара на прузи Београд-Вршац.
- Канал Дунав-Тиса-Дунав је јединствена каналска мрежа у земљи, дужине 960 km од чега је пловно 600 km. На подручју града канал Дунав-Тиса-Дунав је елемент саобраћајне инфраструктуре који погодује одвијању наутичког саобраћаја и развоју овог вида туристичког промета. Плован је и дозвољена је пловидба за бродове чији је газ највише 2 m, носивости од 700 до 1.000 t. На каналу Дунав-Тиса-Дунав на територији града Вршца налазе се две луке: Влајковац и Стража. Водни саобраћај у Вршцу се користи за превоз теретне робе, најчешће грађевинског материјала, житарица и других материјала.
- Међународни аеродром Вршац је један од 18 аеродрома у Републици Србији. Отворен је још 1925. године и данас је четврти по величини аеродром у Србији. На аеродрому је смештена база светски познате ваздухопловне академије *SMATSA* коју поред домаћих похађају и студенти из свих крајева света. Вршачки аеродром тренутно поседује 3 писте: једну бетонску и две травнате.

Комунална инфраструктура

Укупна дужина водоводне мреже на целокупној територији Вршца износи 320 km, укупан број прикључака на систем водоснабдевања износи 20.276, а укупна количина захваћене воде за 2021. годину износи 6.455.297 m³. Организовано снабдевање водом за пиће становништва и индустрије обавља експлоатацијом подземних вода са изворишта „Павлиш“.

Укупна дужина канализационе мреже износи 110 km, укупан број прикључака на канализациону мрежу износи 11.927 и укупна количина прикупљене отпадне воде за 2021. годину износи 2.520.294 m³. Према подацима са аналитичког сервиса, Вршац је један од ретких градова чији проценат домаћинства прикључених на канализациону мрежу од укупног броја становника износи 71,1%, при чему је територија Града покривена скоро у потпуности. Укупна дужина зацењене мреже атмосферске канализације износи 18 km, а укупна дужина отворене каналске мреже износи 182 km.

На територији града Вршца потрошачи се електричном енергијом снабдевају из две високонапонске трафостанице (110 kV) – „Вршац 1“ и „Вршац 2“. Осим тога, снабдевање електричном енергијом је обезбеђено и из трафостаница „Вршачки ритови 35/10 kV“ и „Вршачки виногради 32/10 kV“. Напајање се врши преко постојеће 20kV и 10kV средњенапонске мреже и одговарајућих трансформаторских станица. Такође, као обновљиви извори енергије користе се ветропаркови – „Кошава I“, у близини места Избиште и „Ла Пичолина“, у близини места Загајица. „Кошава I“ својом јачином од 69 мегавата омогућава снабдевање електричном енергијом око 45.000 домаћинства. Са друге стране, „Ла Пичолина“ јачином од 6,6 мегавати омогућава снабдевање електричном енергијом око 12.000 домаћинстава.

ЈКП „Други октобар“ Вршац врши дистрибуцију природног гаса за насељена места Вршац, Павлиш, Влајковац и Ритишево. Примопредаја гаса врши се у Главној мернорегулационој станици Вршац (ГМРС Вршац) капацитета $27.500 \text{ Sm}^3/\text{h}$. На територији Града Вршца још два насељена места, Уљма и Избиште, су снабдевена гасом и у њима дистрибуцију и снабдевање врши ЈП „Србијагас“. За снабдевање гасом свих преосталих насељених места, Град Вршац је усвојио Програм гасификације насељених места на територији града Вршца.

ЈКП „Други октобар“ Вршац врши и дистрибуцију и снабдевање топлотном енергијом преко три топлане, које су изграђене у склопу стамбених блокова Центар, Војнички трг и Хемоград, капацитета 10,7 MW, 10,5 MW и 5,6 MW. Као енергент, у све три топлане, користи се природни гас. Снабдевање потрошача топлотном енергијом врши се преко 36 топлотних подстанција и 35 кућних подстанција. Број прикључених домаћинстава износи 1.517 станова, укупне површине 67.890 m² и 121 локал и просторије установа, укупне површине 12.128 m². Укупна дужина трасе топловода износи 2,5 km.

Урбанистичко планирање

У циљу одређивања пројекције развоја и просторне организације насеља, као и заштите, уређења и наменског коришћења простора на територији ЈЛС формирана су два планска документа:

- Просторни план општине Вршац, 2015. година
- Генерални урбанистички план Вршца, 2015. година

Значајна планска решење заштите, уређења и развоја зоне заштите влажних станишта Малог Вршачког рита и формирање заштитне зоне преко које ће се оно повезати са заштићеним подручјем Вршачких планина дефинисана су у Просторни план подручја посебне намене предела „Вршачке планине“, 2021. године.

Према просторном плану општине Вршац, издвајају се 4 основне категорије коришћења земљишта: пољопривредно, шумско, водно и грађевинско.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Инфраструктура“ представљени су у поглављу 3. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Инфраструктура“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
▪ Заступљеност готово свих видова саобраћаја и транспорта, кроз Вршац пролазе важни међународни путни правци ▪ Значајан број пројеката саобраћајне инфраструктуре увршћен у републички просторни план	▪ Кашњење изградње брзе друмске везе Београд-Вршац-румунска граница ▪ Кашњење електрификације железничке пруге Београд-Вршац-румунска граница ▪ Застарели плански документи (Генерални урбанистички план) ▪ Нерешени имовинско-правни односи

▪ Међународни аеродром Вршац ▪ Вршац је један од ретких градова у Србији чији је проценат домаћинства у градском језгру скоро потпуно прикључен на канализациону мрежу	▪ У свим сеоским срединама недостају комунална и саобраћајна инфраструктура, велики број објеката је дотрајало
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
▪ Активирање пројеката друмске и железничке инфраструктуре ▪ Проширење аеродрома и стављање у функцију цивилног саобраћаја, повезивању Јужнобанатског округа са евро-медитеранским дестинацијама и раст промета авио-такси услуга	▪ Даље одлагање улагања у инфраструктуру у сеоским срединама ▪ Неуређеност улазних саобраћајница ка Граду из свих праваца ▪ Спорост унапређења ефективности и ефикасности урбанистичко-планске регулативе

1.2.5. Кључни налази за област планирања Туризам и SWOT матрица

Град Вршац истиче се богатом културном традицијом и историјским наслеђем, низом традиционалних манифестација, великим плантажама винограда, кулинарском традицијом, богатим шумским оазама и чистим ваздухом. Значајни потенцијали за даљи развој туризма и угоститељства огледају се у различитим културним добрима, разноврсности друштвеног и културног живота, специфичности географског положаја у непосредној близини границе са Румунијом и јединственог рељефа који красе Вршачке планине.

У непосредном окружењу ЈЛС се налази природни резерват Делиблатска пешчара или Банатски песак, површине од око 300 km². Представља споменик историје природе Панонске низије и једно је од ретких пребивалишта за многе специфичне врсте флоре и фауне (око 900 врста биљака), које у европским и светским размерама представљају природне реткости. Пешчара представља геоморфолошки и еколошко-биогеографски феномен не само Панонске низије, већ и читаве Европе.

Туристичкој понуди значајан допринос дају и разне културне, привредне, спортске и туристичке манифестације, које се редовно одржавају у граду, као што су:

- Дани младих вина -Гудурица
- Осмомартовски Базар - Вршац
- Сајам цвећа и меда
- Вршачки котлић
- Фестивал вина ВИНОФЕСТ - Вршац
- Међународни фестивал фолклора ВРШАЧКИ ВЕНАЦ - Вршац
- ЕТНО Сајам народног стваралаштва - Вршац
- Wind rock fest
- Way Of Life Festival – Стража

- Међународни фестивал фолклора Златна јесен - Гудурица
- Дани Бербе Грожђа - Вршац
- Магична јесен - Вршац
- Фестивал позоришне класике Вршачка позоришна јесен – Вршац
- Празничне ђаконије – Вршац

Број туристичких посета током година у претходном периоду је релативно стабилан, и у просеку износи око 14.000, од чега је просечно 65% домаћих туриста. Примећен је тренд раста просечног броја ноћења туриста по години у посматраном периоду (изузев 2020. године услед пандемије Ковид-19).

Актуелно најзначајнији смештајни капацитети на територији ЈЛС Вршац су:

- Хотел „VILLA BREG“
- Хотел „Србија“
- Хотел „Ветрењача“
- Хотел „Зона оптимизма“
- Хелвеција 1880
- Deltix
- Каштел Маријета Шушара
- Casa Rustic
- Кућа за одмор Casa Шкерлак

Током 2021. године долази до попуштања мера пандемије, тако да је страних туриста било укупно 2.540 и остварили су 8.331 ноћења или 44% у односу на 2019. годину, али 225% у односу на 2020. годину, са просечним трајањем туристичког боравка од 3,28 дана. Домаћих туриста било је 7.796 и остварено је 19.760 ноћења, што је 78% у односу на 2019. годину и 141% у односу на 2020. годину. Укупан број ноћења у 2021. години је 28.091, што је у односу на 2019. годину око 64%, а у односу на 2021. годину око 140%. Генерисани приход од боравишне таксе у 2021. години износи око 1,6 милиона динара, што представља два пута мањи износ у односу на 2019. годину када је приход од боравишне таксе износио око 3,6 милиона динара.

Групе туристичких програма према мотивима доласка туриста у Вршац су класификоване на следеће: вински туризам, културни туризам, пословни/конгресни туризам, манифестациони туризам и спортско-рекреациони туризам

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Туризам“ представљени су у поглављу 4. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Туризам“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
▪ Један од најстаријих градова у Војводини богатом традицијом, бурном прошлости и јединственом културном баштином	▪ Недостатак квалификоване радне снаге у туризму и угоститељству ▪ Структура образовних профила

- Велики број традиционалних манифестација и других атракција - Центар „Миленијум“ и богато искуство у организацији спортских догађаја и скупова - Постојање и активизам локалне туристичке организације - Раст понуде услуга приватног смештаја	- Недостатак смештајних капацитета више категорије и богатијег садржаја, који би омогућио продужење трајања боравка посетилаца - Недостатак финансијских средстава ЈЛС за улагање у област туризма - Неискоришћеност потенцијала Вршачког брега за туризам и рекреацију
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
- Подстицаји за запошљавање кадрова из Вршца и региона у туризму и угоститељству - Вршац је први град у Србији примљен у Асоцијацију винских градова Европе - <i>RECEVIN</i>, велики потенцијал за даљи развој винског туризма - Повећана издвајања за туризам и укључивање у програме инвестиција које би донеле мултипликативне ефекте за целу привреду Града - Интегрисање туристичке понуде уз укључење локалних брендова и атракција суседних подручја у регионалну понуду - Унапређење туристичко-рекреативне инфраструктуре на Вршачком брегу	- Тренд незаинтересованости младих да се задржавају и раде у туризму и угоститељству - Лимитирани капацитети локалне управе да динамичније подржи развој туризма - Наставак ниског удела издвајања за туризам из средстава Града у односу на значај и потенцијал туризма - Кашњење реализације пројеката саобраћајне инфраструктуре са директним утицајем на туристичка кретања

1.2.6. Кључни налази за област планирања Комуналне делатности и SWOT матрица

Предузеће у друштвеној својини за комуналне делатности „Други октобар“ Вршац, основано је 1954. године Решењем Народног одбора НО Градске општине.

Правоснажном пресудом Привредног суда у Панчеву, јуна 2015. године, утврђено је да је Општина Вршац оснивач Предузећа у друштвеној својини за комуналне делатности „Други октобар“ Вршац, а друштво мења име у Јавно комунално предузеће „Други октобар“.

ЈКП „Други октобар“ основано је и послује ради обезбеђења услова за трајно обављање комуналних делатности од општег интереса и делатности од општег и посебног интереса и уредног задовољавања потреба крајњих корисника услуга. Модел функционисања и координације ЈКП „Други октобар“ Вршац и Оснивача Града Вршца је регулисан пре свега Законом о јавним предузећима.

Програми за које се издвајају средства из буџета Града Вршца су:

1. Програм – комуналне делатности:

- Одржавање јавних зелених површина
- Одржавање чистоће на површинама јавне намене

- Зоохигијена
- 2. Програм – Заштита животне средине:
 - Заштита природе
 - Управљање отпадним водама

Иако послује у више различитих делатности, ЈКП „Други октобар“ Вршац организовано је као јединствено привредно друштво. Послови предузећа организовани су по Дирекцијама, односно Секторима, Службама и Одељењима, са следећом функционалном структуром:

- Сектор енергетика
- Сектор водовод и канализација
- Сектор одржавање јавних површина
- Сектор комуналне услуге
- Сектор одржавање инфраструктуре, возила и објеката

Већина запослених – 317 (59,7%) је у радном односу дуже од 15 година, што представља компаративну предност будући да запослени имају добру представу о мисији и стратегији Предузећа, као и динамици њеног остварења. С друге стране, недостатак овакве старосне структуре је спорије прилагођавање динамичним променама у окружењу.

ЈКП „Други октобар“ и Град Вршац започели су пилот пројекат „Примарна селекција комуналног отпада у домаћинству“ на основу израђеног идејног решења Примарне селекције комуналног отпада у Граду Вршцу у циљу спровођења активности и крајњег циља – успостављања интегралног система у управљању отпадом.

Током 2021. године ЈКП „Други октобар“ је спровео значајне активности које су дуги низ година биле запостављене, на уређењу атарских путева на територији ЈЛС и чишћењу великог броја канала за одвод атмосферских вода у насељеним местима и самом граду.

Посматрајући ефикасност пословања кроз мерење пословних прихода и пословних расхода, ЈКП „Други октобар“ бележи тренд раста пословног и нето резултата, што указује на ефикасно обављање основне делатности.

- Компаративно значајан проценат становништва је прикључен на канализациону мрежу, а потребно проширење мреже на сеоска насеља
- Потребна унапређења и улагања у домену депоновања и рециклаже отпада, паркинг простора и других комунално значајних пројеката

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Комуналне делатности“ представљени су у поглављу 5. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Комуналне делатности“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
▪ ЈКП „Други октобар“ Вршац поседује капацитете и дугогодишње искуство у	▪ Недостатак локације за прихватиште за животиње

пужању великог броја комуналних и других услуга ▪ ЈКП „Други октобар“ је смањио негативни нето резултат у 2020. години и остварио позитиван нето резултат у 2021. години и поред пандемијске кризе ▪ Реконструкција и доградња постројења за пречишћавање отпадних вода ▪ У потпуности реконструисан највећи резервоар пијаће воде ▪ Развијена канализациона мрежа која покрива цело подручје градског језгра	▪ Неусклађеност у пужању услуге градског превоза са Законском регулативом ▪ Недовољан капацитет гробља, недостају средства ▪ Недостајућа механизација за транспорт смећа ▪ Јавно осветљење није замењено новим лед сијалицама због лимитираног оквира ЈПП уговора ▪ Низак % прикључења на канализациону мрежу у сеоским срединама
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
▪ Нови модели финансирања како би се обезбедила средства за пројекте у области комуналних делатности ▪ Анексирани и ново уговарање ЈПП ▪ Увођењем нових физичких и хемијских процеса у реконструисаном постројењу за пречишћавање отпадних вода ниво пречишћавања отпадних вода у граду биће у складу са највишим стандардима ЕУ ▪ Значајан потенцијал у даљем развоју Рециклажног центра и система управљања чврстим отпадом	▪ Градска депонија ускоро неће моћи да се користи уколико се не усклади са прописима Закона о управљању отпадом ▪ Недовољна инфраструктура за одвод атмосферских вода и непречишћеност постојећих канала ▪ Лоше стање главног резервоара воде и доводних цеви од фабрике воде до главног резервоара ▪ Неусклађеност броја паркинг места у односу на број регистрованих возила

1.2.7. Кључни налази за област планирања Заштита животне средине и SWOT матрица

Узимајући у обзир стање у градовима сличне величине и развијености привредних капацитета у земљи, може се констатовати да је у Вршцу стање животне средине на задовољавајућем нивоу по већини параметара.

Ваздух

Мерење квалитета ваздуха у Вршцу врши Завод за јавно здравље Панчево по следећим параметрима:

- мерења 24-часовних концентрација чађи и азотдиоксида, а сваки шести дан суспендованих честица PM_{10} са накнадном анализом тешких и токсичних метала Pb, Cd, Ni, As и садржај бензо(а)пирена; на једном мерном месту – Царински терминал;
- свакодневно мерење 24-часовне концентрације чађи и азотдиоксида;
- свакодневно мерење 24-часовне концентрације суспендованих честица PM_{10} са накнадном анализом тешких и токсичних метала Pb, Cd, Ni, As и садржај бензо(а)пирена на шести дан.

Мерење квалитета ваздуха у Вршцу се врши на три мерна места:

- Царински терминал – репрезентује зону индустрије
- Општина – репрезентује зону саобраћаја
- Војнички трг – репрезентује зону становања

Кључни налази о квалитету ваздуха су:

- Измерене вредности азотдиоксида су ниже у односу на дневне граничне вредности и годишње граничне вредности према Уредби, док према препорукама СЗО ове вредности су биле прекорачене на мерном месту Општина;
- Нису регистроване концентрације чађи изнад дневних граничних вредности, као ни средње годишње вредности изнад годишње граничне вредности на оба мерна места према Уредби;
- Суспендоване честице PM_{10} су регистроване у повећаним концентрацијама на обе локације, као и према препорукама СЗО и то у већем проценту на локацији Војнички трг;
- Из узорка суспендованих честица PM_{10} регистровано је присуство бензо(а)пирена са вредностима које су дале средњу годишњу концентрацију бензо(а)пирена мању од годишње циљне вредности;
- Загађујућа материја која има највећи утицај на квалитет ваздуха у Вршцу су суспендоване честице величине до $10\mu m$.

Бука

Системско мерење буке се према уговору између Градске управе Вршац и Завода за јавно здравље у Панчеву врши на 20 мерних места у току летње и јесење сезоне. Број мерних места за мерење буке по зонама је био различит током летње и јесење сезоне 2019. године. Највећи број мерних места обухватио је зоне градског центра, становања и дуж магистралних и градских саобраћајница. Током летњег и јесењег периода у 2019. години, доминантан извор буке је саобраћај, а на неким позицијама је и доминантни извор буке осим саобраћаја био и рад угоститељских објеката и активност грађана.

Воде

Квалитетна вода за пиће обезбеђена је изградњом фабрике воде у насељеном месту Павлиш.

Према подацима Агенције за заштиту животне средине о Статусу површинских вода Србије за период 2017-2019, канал Дунав-Тиса-Дунав нема повољан хемијски статус.

Шуме и зеленило

Према подацима Одељења за заштиту животне средине за 2021. годину, на територији града Вршца се под шумом налази 6.434 ha или 8,04% површине. Међутим, концентрација шума је највећа на подручју Вршачких планина и уколико би се одузела та површина, просечна пошумљеност би била око 2%. Услед неразвијености мреже ваншумског зеленила и евидентне потребе за његово подизање (смањење удара ветра, поправљање микроклиме у зони насеља и смањење одношења површинског слоја пољопривредног земљишта), мрежу ветрозаштитних и пољозаштитних појасева је могуће формирати уз путеве, канале и на пољопривредном земљишту на целој територији општине, изузев СРП Делиблатска пешчара. У 2021. години извршено је

пошумљавање 3 хектара површине у заштићеном подручју Мали рит, што је мала површина у односу на укупну пошумљеност на територији општине Вршац која у 2021. години износи 6.434 ha. У 2022. извешће се ново пошумљавање. Ван подручја Вршачких планина на територији града Вршца последње 3 године посађено је око 10.000 стабала разних аутохтоних садница дрвећа како по насељеним местима, тако и у ужем градском језгру.

Такође, у области заштите животне средине спроводи се едукација младих кроз Међународни горански еко-камп који се већ 18. пут традиционално одржава у граду Вршцу којем присуствују деца из Србије и Румуније.

Заштићена подручја

На територији града Вршца се налази неколико категорија заштићених подручја. То су:

Тип подручја	Назив подручја	Категорија према националној категоризацији	Категорија према међународној категоризацији
Специјални резерват природе	Делиблатска пешчара	I	IV
Споменик природе	Стари парк у Влајковцу	III	III
Предео изузетних одлика	Вршачке планине	III	III
Споменик природе	Стража	III	III
Заштићено станиште	Мали вршачки рит	III	IV
Природни споменик	Берначков хербар	-	-
Меморијални природни споменик	Спомен шума у Куштиљу	-	-
Природни споменик	Крупнолисна липа	-	-
Споменик вртне архитектуре	Вршачки парк	-	-
Природни споменик	Дрворед дудова бр. 2 (Загајица-Избиште)	-	-
Природни споменик	Дрворед дудова бр. 3 (Избиште-Уљма)	-	-

Извор: Покрајински завод за заштиту природе

Управљање отпадом

Површина целог града (22 насеља и град Вршац) је покривена системом организованог сакупљања, транспорта и депоновања комуналног отпада, по чему је ЈЛС Вршац испунио важан задатак предвиђен у краткорочним циљевима Стратегије управљања отпадом за период 2010-2019. године, да најмање 75% становништва ЈЛС буде у систему организованог сакупљања отпада. Такође, град Вршац показује предност у третману прикупљеног амбалажног отпада из индустрије.

Осим тога, у области управљања отпадом покренут је пилот пројекат за разврставање комуналног отпада у циљу успостављања интегралног система у управљању отпадом.

Ипак, у насељеним местима на територији ЈЛС Вршац се и даље врши депоновање отпада иако постоји организован систем одношења комуналног отпада.

ОИЕ и енергетска ефикасност

Од обновљивих извора енергије на територији града Вршца користи се енергија ветра, а ветропаркови су, као што је већ напоменуто, изграђени у атару насељених места Загајица и Избиште.

У области енергетске ефикасности потребна су значајнија улагања у програме субвенција и континуиране едукације становништва на тему рационалније потрошње енергије, што ће бити од стратешког значаја за наступајући плански циклус у коме се глобално очекује велика нестабилност у снабдевању енергијом.

Детаљнији преглед и статистички значајни актуелни подаци за област „Заштита и унапређење животне средине“ представљени су у поглављу 6. Анекса 1. овог Плана.

SWOT матрица за област планирања „Заштита и унапређење животне средине“

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
- Редовно и организовано спровођење мониторинга компоненти које директно утичу на здравље - Ваздух је релативно чист захваљујући геоморфолошком положају, ветровима, шумљености на Вршачком брегу и непостојању тешке индустрије - Квалитетна вода за пиће обезбеђена је из изворишта подземних вода у насељу Павлиш - Већи број заштићених подручја (11) и значајан број заштићених биљних и животињских врста - Као обновљиви извори енергије користе се ветропаркови – у атару насељених места Загајица и Избиште	- Пошумљеност је претежно концентрисана на Вршачком брегу, на осталом подручју ЈЛС је само 2% што је премало - Градски парк је дотрајао, а компликована је процедура за обнову јер је под заштитом - Застарели плански документи у области управљања отпадом и заштите ЖС - Бука у летњим месецима из угоститељских објеката - Недовољна улагања у енергетску ефикасност - Недовољно одржавање заштићених природних добара – Вршачки брег и Рит - Неодрживост постојеће градске депоније на дужи рок - Дивље депоније у насељеним местима
ПРИЛИКЕ	ПРЕТЊЕ
- Цело подручје ЈЛС представља истражени простор геотермалних вода које се могу користити за производњу топлотне енергије и потрошне топле воде, за технолошке и рекреативне потребе - Динамичније активности на промоцији заштите ЖС и енергетске ефикасности	- Даље смањење процента пошумљености на територији ЈЛС - Непостојање плана за идентификовање и решавање проблема у заштити животне средине може довести до још већег степена неусклађености са националним законодавством

▪ Изградњом обилазнице за коју је извршена експропријација земљишта у поступку комасације смањила би се бука и загађење од саобраћаја у самом граду ▪ Унапређењем рециклажног центра би се решио недостатак у управљању чврстим отпадом	

2. Визија и правци развоја града Вршца до 2028. године

На основу пројектног сагледавања и анализе актуелног стања, потенцијала и проблема са којима се суочава ЈЛС Вршац, као и спроведених консултативних процеса у којима су укључене све кључне заинтересоване стране, формулисан је следећи текст визије развоја Града у новом планском циклусу:

„Вршац као град богате историје и традиције, који у континуитету креира повољан амбијент за савремену привреду и предузетништво, системски ради на друштвеном развоју и унапређењу квалитета живота свих грађана, град отвореног срца за путнике намернике и све људе добре воље.“

Из текста изјаве о визији идентификована су три кључна приоритетна правца развоја ЈЛС Вршац, која представљају аспирацију локалне заједнице у смислу пуне активације потенцијала и неутралисање баријера за даљи динамични развој Града и насељених места Вршца:

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1:

Повољан амбијент за даље унапређење привреде, пољопривреде, предузетништва и туризма

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2:

Системски рад на развоју инфраструктуре, комуналних система и елемената заштите животне средине

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3:

Унапређење квалитета живота грађана кроз побољшање система и услуга друштвених делатности

На основу идентификованих развојних праваца ЈЛС Вршац и у складу са методологијом израде развојних планова за ниво ЈЛС, у наставку поступка спроведено је каскадирање на

приоритетне циљеве развоја и мере за њихово остварење и дефинисан механизам имплементације, праћења остварења Плана, извештавања и вредновања ефеката.

3. Приоритетни циљеви развоја

У наставку су у табеларном приказу представљени приоритетни циљеви развоја ЈЛС Вршац за период 2022-2028 са референцама ка подручјима програмског буџета ЈЛС који ће их подржавати, као и референтним циљевима одрживог развоја УН Агенде 2030 и Поглављима приступног процеса Србије ка ЕУ чијем остварењу они доприносе.

Легенда скраћеница:

- РП1 – Развојни правац 1 (садржи 4 приоритетна циља)
- РП2 – Развојни правац 2 (садржи 5 приоритетних циљева)
- РП3 - Развојни правац 3 (садржи 3 приоритетна циља)

ПР – Област планирања Привреда и пољопривреда

ДД – Област планирања Друштвене делатности

ИФ – Област планирања Инфраструктура

КД – Област планирања Комуналне делатности

ЖС – Област планирања Заштита и унапређење животне средине

ТР – Област планирања Туризам

Даља разрада циљева на мере за њихово остварење и индикаторе праћења биће представљена у поглављу 4.

Развојни правац	Област планирања	Р.бр.	Приоритетни циљ	Сектор програмског буџета	Елементи програмског буџета	Веа са ЦОР - УН Агенда 2030	Веа са ЕУ поглављима
РП1	ПР	1.1.	Повећање капацитета и конкурентског потенцијала привреде Вршца	Локални економски развој Локална самоуправа	Програм за ЛЕР	Циљ 8. Промовисати инклузиван и одржив економски раст, запосленост и достојанствен рад за све. Циљ 8.1. Одржати економски раст у складу са националним околностима. Циљ 8.2. Остварити више нивое економске продуктивности кроз диверсификацију, технолошки напредак и иновацију, као и кроз фокус на секторе са вишим степеном додате вредности и радно интензивне секторе. Циљ 17.3. Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју	Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика
РП1	ПР, ДД, ТР	1.2.	Обезбеђење адекватности људских и кадровских ресурса за потребе развоја Вршца	Средње образовање и васпитање Локални економски развој Развој туризма	Програм за ЛЕР Мере активне политике запошљавања Програми за предшколско, основно и средње образовање Програмска Активност за унапређење доступности васпитања и образовања	Циљ 9.ц. Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама, и тежити обезбеђењу универзалног и приуштивог приступа интернету. Циљ 8.5. Достићи пуну и продуктивну запосленост и обезбедити достојанствене послове за све жене и мушкарце, обухватајући младе људе и особе са инвалидитетом, као и равноправне зараде за рад једнаке вредности. Циљ 8.6. Одрживо смањивати учешће младих који нису запослени, нити су у процесу образовања или обука за запослење. Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења. Циљ 4.4. Одрживо повећати број младих и одраслих који имају релевантне вештине, обухватајући техничке и занатске вештине, неопходне за запослење, пристојне послове и предузетништво	Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика Поглавље 26:Образовање и култура
РП1	ПР	1.3.	Даљи развој пољопривреде и одржавања пратеће пољопривредне инфраструктуре и система	Развој пољопривреде Локални економски развој	Програм подршке за споровођење пољопривредне политике у локалној заједници	Циљ 2.а. Повећати обим инвестиција у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге и развој технологије, са циљем побољшања продуктивности пољопривреде. Циљ 2.3. Удвостручити пољопривредну продуктивност и приходе малих произвођача хране. Циљ 2.4. Осигурати одрживе системе производње хране и имплементирати флексибилне пољопривредне праксе које повећавају продуктивност и производњу, које помажу одржавање екосистема, јачају капацитете за прилагођавање климатским променама, екстремним временским условима, суши, поплавама и другим природним катастрофама, те које прогресивно унапређују квалитет земљишта. Циљ 15.3. Борба против дезертификације, обнављање деградираног земљишта, укључујући и земљиште погођено дезертификацијом, сушама и поплавама.	Поглавље 11: Пољопривреда и рурални развој
РП1	ТР	1.4	Стварање предуслова за даљи развој туризма и угоститељства	Развој туризма	Програм за управљање развоја туризма Програмске активности организације туристичких манифестација и догађаја	Циљ 8.9 До 2030. осмислити и применити политике за промовисање одрживог туризма који ствара радна места и промовише локалну културу и производе Циљ 12.6 Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе	Поглавље 20: Предузетништво и индустријска политика

2.1.	Изградња, реконструкција и обнављање инфраструктура и мрежа (комуналне, саобраћајне, енергетске, и др.) које подржавају динамични развој Града	Становање, урбанизам и просторно планирање Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре Комуналне делатности	Програм просторног и урбанистичког планирања Програм изградње и реконструкције улица, путева и других јавних површина	Циљ 6. Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за све Циљ 6.1. До 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и приушћивој пијаћој води за све Циљ 6.2. Омогућити свима приступ адекватним и равноправним санитарним условима и хигијени. Циљ 6.4. Знатно повећати ефикасност употребе воде у свим секторима и осигурати одрживо повлачење и снабдевање свежом водом, како би се управљало недостацима и значајно смањило број људи који немају приступ чистој води Циљ 9. Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације Циљ 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све Циљ 9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрију одрживим стандардима, са повећаном ефикасношћу употребе ресурса и значајнијим усавајањем чистих и еколошких технологија и индустријских процеса. Циљ 11.2. Обезбедити приступ безбедним, приступачним и одрживим системима транспорта за све, појачати безбедност на путевима, посебно проширењем јавног превоза, са посебном пажњом на потребе рањивих група, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих. Циљ 12.4. Достићи еколошки одрживо управљање хемикалијама и свим отпадима током њиховог животног циклуса, у складу са међународним оквирима, те значајно смањити њихово отпуштање у ваздух, воду и земљиште, како би се минимизирао негативан утицај на људско здравље, животну средину и климатске промене.	Поглавље 15: Енергетика Поглавље 27: Животна средина и климатске промене Поглавље 21: Трансевропска мрежа Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља
2.2.	Развој програмских и системских решења која подржавају функционалност локалне инфраструктуре, урбанизма и комуналних система	Становање, урбанизам и просторно планирање Комуналне делатности	Програм просторног и урбанистичког планирања	Циљ 9.1. Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све Циљ 9.4. Унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрију одрживим стандардима, са повећаном ефикасношћу употребе ресурса и значајнијим усавајањем чистих и еколошких технологија и индустријских процеса Циљ 11.2. До 2030. обезбедити приступ сигурним, приушћивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица. Циљ 12.2. До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса Циљ 12.4. Подржати земље у развоју да јачају своје научне и технолошке капацитете како би се кретале у правцу одрживијих облика потрошње и производње	Поглавље 27: Животна средина и климатске промене Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља
2.3.	Унапређење енергетске ефикасности и употреба обновљивих извора енергије	Заштита животне средине Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије	Програм енергетског менаџмента	Циљ 7.2. Повећати удео обновљивих извора енергије у укупним Циљ 12.2. До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса Циљ 12.4. Рационализовати неефикасне субвенције за фосилна горива којима се подстиче расипна потрошња отклањањем тржишних деформација, у складу са националним околностима, између осталог и кроз реструктурирање система опорезивања и фазно укидање штетних субвенција тамо где оне постоје како би дошао до изражаја њихов утицај на животну средину, узимајући у обзир у потпуности специфичне потребе и услове земља у развоју и сводећи на најмању меру могуће негативне утицаје на њихов развој на начин који штити сиромашне и погођене заједнице Циљ 17.7. Промовисати на позитивним основама развој, пренос, ширење и дифузију еколошки исправних технологија у земље у развоју, укључујући концесионалне и преференцијалне основе, а према узајамном договору	Поглавље 15: Енергетика Поглавље 27: Животна средина и климатске промене Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља
2.4.	Унапређење система управљања отпадом	Заштита животне средине Комуналне делатности Локална самоуправа	Програм управљања комуналним отпадом Програм управљања отпадним водама Програм управљања осталим врстама отпада	Циљ 11.6. До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима Циљ 12.3. До 2030. преполовити глобални отпад од хране по глави становника на нивоу малопродаје и потрошача и смањити губитке хране у производњи и ланцима снабдевања, укључујући губитке после жетве Циљ 12.4. До 2020. постићи еколошки исправно управљање хемикалијама и свим врстама отпада током читавог њиховог употребног циклуса, у складу са договореним међународним оквирима, и значајно смањити њихово испуштање у ваздух, воду и земљиште како би се што више умањили њихови негативни утицаји на здравље људи и животну средину Циљ 12.5. До 2030. значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукцију, рециклирање и поновно коришћење	Поглавље 27: Животна средина и климатске промене Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља
2.5.	Унапређење елемената квалитета заштите животне средине	Заштита животне средине	Програм заштите природе Програм управљања заштитом животне средине	Циљ 11.7. До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом. Циљ 13.3. Побољшати образовање, подизање свести и људске и институционалне капацитете за ублажавање климатских промена и прилагођавање, смањење њиховог утицаја и равно упозоравање Циљ 15. Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против десертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета Циљ 15.1. До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окупљања, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима Циљ 15.2. До 2020. промовисати имплементацију одрживог управљања свим врстама шума, зауставити крчење шума, обновити уништене шуме и повећати пошумљавање на глобалном нивоу Циљ 15.4. До 2030. осигурати очување планинских екосистема, укључујући њихов биодиверзитет, како би се њихови капацитети унапредили тако да пружају корист која има суштински значај за одрживи развој Циљ 15.5. Предузети хитне и значајне активности за смањивање деградације природних станишта, зауставити губитак биодиверзитета и до 2020. заштитити угрожене врсте и спречити њихово истребљење Циљ 15.6. Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање	Поглавље 27: Животна средина и климатске промене Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља

РПЗ	ДД, ИФ	3.1.	Улагања у инфраструктуру и програме у области социјалне и здравствене заштите	Социјална и дечија заштита Здравствена заштита	Програм једнократне помоћи и други облици помоћи Програм подршке реализацији програма Црвеног Крста Програм подршке деци и породици са децом Програм подршке рађању и родитељству Програм функционисања установа примарне здравствене заштите Програм спровођења активности из области друштвене бриге за јавно здравље	Циљ 1.3. Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих Циљ 1.4. До 2030. обезбедити да сви мушкарци и жене, а посебно сиромашни и припадници рањивих група, имају једнака права на економске ресурсе, као и приступ основним услугама, власништву и управљању земљиштем, односно другим облицима својине, наследиству, природним богатствима, одговарајућим новим технологијама и финансијским услугама, укључујући микрофинансирање Циљ 1.5. До 2030. изградити отпорност сиромашних и оних у стањима рањивости и смањити њихову изложеност и рањивост од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа Циљ 3. Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за људе свих генерација. Циљ 3.8. Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и приступачних основних лекова и вакцина за све Циљ 11.2. До 2030. обезбедити приступ сигурним, приуштивим, доступним и одрживим транспортним системима за све, побољшати безбедност на путевима, пре свега проширењем јавног превоза, с посебном пажњом на потребе оних у стањима рањивости, жена, деце, особа са инвалидитетом и старијих лица. 11.7. До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом.	Поглавље 19: Социјална политика и запошљавање Поглавље 28: Заштита потрошача и заштита здравља
РПЗ	ДД, ИФ	3.2.	Улагања у инфраструктуру и програме у области система образовања и васпитања	Предшколско васпитање и образовање Основно образовање и васпитање Средње образовање и васпитање	Програм функционисања и остваривања предшколског васпитања и образовања Програм функционисања основних школа Програм функционисања средњих школа	Циљ 4. Обезбедити инклузивно и квалитетно образовање и промовисати могућности целоживотног учења. Циљ 4.1. До 2030. обезбедити да све девојчице и дечади заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и ефикасним исходима учења Циљ 4.2. До 2030. обезбедити да све девојчице и дечади имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање Циљ 4.4. До 2030. значајно повећати број младих и одраслих који имају одговарајуће вештине, укључујући техничке и стручне, за запошљавање, достојне послове и предузетништво Циљ 4.5. До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама Циљ 4.а. Изградити и побољшати образовне установе које су прилагођене деци, особама са инвалидитетом и припадницима различитог пола, као и обезбедити безбедно, ненасилно, инклузивно и делотворно окружење за учење за све	Поглавље 26: Образовање и култура
РПЗ	ДД, ИФ	3.3.	Улагања у инфраструктуру и програме у области културе, спорта и ОЦД	Развој културе и информисања Развој спорта и омладине	Програм функционисања локалних установа културе Програм подршке локалним спортским организацијама, удружењима и савезима	Циљ 11.4. Појачати напоре да се заштити и очува светска културна и природна баштина	Поглавље 26: Образовање и култура

4. Преглед мера за остварење приоритетних развојних циљева

Мере представљају скуп повезаних акција које су предвиђене Планом да буду предузимане ради остварења сваког развојног циља, односно постизања циљаног стања дефинисаног релевантним показатељима учинака у новом планском циклусу.

У складу са законском регулативом, предвиђени су следећи типови мера које се могу примењивати за остварење развојних циљева:

- **Подстицајне**, (фискалне мере-субвенције, порези; друге финансијске и нефинансијске мере)
- **Информативно-едукативне**
- **Институционално-управљачко-организационе** (формирање нових и укидање постојећих институција, промена организационе структуре, друге организационе и кадровске мере)
- **Обезбеђење добара и пружање услуга** од стране учесника у планском систему, укључујући и јавне инвестиције (капитални и инфраструктурни пројекти, инвестиције и др.)
- **Регулаторне**, којима се успостављају стандарди и правила у циљу уређења друштвених односа у оквиру надлежности ЈЛС

Детаљнија разрада мера, буџетских пројекција и конкретизација извора финансирања по програмским линијама спровешће се приликом каскадирања Плана развоја Вршца на средњорочне планове. У складу са временским распоредом планова, по усвајању дугорочног Плана развоја и на основу њега ће се креирати Средњорочни планови за периоде 2023-2025 и 2026-2028 године.

У табели у наставку представљене су мере за остварење циљева, са образложењем сваког циља, базним и циљним индикаторима и изворима на основу којих ће се они пратити, надлежним субјектима за имплементацију, роком за реализацију и релевантним буџетским позицијама ЈЛС Вршац.

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 1: Повољан амбијент за даље унапређење привреде, пољопривреде, предузетништва и туризма

Приоритетни циљ 1.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Повећање капацитета и конкурентског потенцијала привреде Вршца	1.1.1. Укупни пословни приход привредних субјеката Вршца, у ЕУР	710.983.797 (2020.)	+35%	АС
	1.1.2. Број привредних субјеката на подручју Вршца	2.110	+10%	АС
	1.1.3. Обим извоза привреде Вршца, у ЕУР	333.765.898 (2020.)	+25%	АС
	1.1.4. Број извозника као % укупног броја активних привредних субјеката Вршца	12,1	+15%	АС

Образложење циља:

Циљ у новом планском циклусу је да се одржи динамика привредног раста и даље подигне квалитет привредног амбијента града Вршца. Мере и акције у том смислу подразумевале би: наставак активности на опремању простора и изградњи северне индустријске зоне; повећан фокус на подршку домаћим привредним субјектима; наставак акција на привлачењу нових страних и домаћих инвестиција као и накнадне подршке инвеститорима; динамичније укључење домаћих привредника у међународне фондове и пројекте прекограничне сарадње; јачање Локалне управе (Одељење за привреду) за пружање подршке привредним делатностима; изградња нове и реконструкција саобраћајне инфраструктуре као подлоге за раст привреде; подршка малим и средњим предузећима и посебним типовима предузетништва (женско, социјално, млади и др групе).

Мере за остварење циља 1.1.

Мера: Наставак развоја северне индустријске зоне Вршца

Тип мере: а) подстицајне б) институционално-организационе в) обезбеђење добара, инвестиције, јавне набавке

Веза са програмом буџета: Локални економски развој

Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој; б) Одељење за просторно планирање и урбанизам, в) Одељење за инвестиције и капитална улагања; г) пословна удружења

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Привлачење нових инвестиција и брига о постојећим инвеститорима

Тип мере: а) подстицајне б) информативне

Веза са програмом буџета: Локални економски развој

Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој; б) Одељење за инвестиције и капитална улагања, в) Одељење за просторно планирање и урбанизам; г) Градско веће у комуникацији са надлежним министарствима

Рок за реализацију: дуги рок

Мера: Укључење ММСП у ланце добављача и циљани подстицаји према секторима ММСП који имају потенцијал брзог развоја

Тип мере: а) подстицајна б) информативно-едукативна, подршка сертификацијама

Веза са програмом буџета: Локални економски развој, Туризам

Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој; б) Развојне агенције, в) Регионална привредна комора, г) Туристичка организација Вршца

Рок за реализацију: средњи рок

Приоритетни циљ 1.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Обезбеђење адекватности људских и кадровских ресурса за потребе развоја Вршца	1.2.1. Број укупно запослених на подручју Вршца	14.640 (2021.)	+10%	АПР
	1.2.2. Број незапослених лица на 1000 становника	69 (2020.)	40	АС
	1.2.3. Дугорочно незапослена лица, као % незапослених лица	61,9 (2020.)	40	АС
Образложење циља: Један од кључних предуслова за унапређење савремене привреде и предузетништва је обезбеђење адекватности кадрова, како по броју тако и по образовним профилима и компетенцијама које ће одговарати развоју тржишта рада у наредном планском циклусу. Приметан је одлив радне снаге, негативни демографски трендови, старење становништва, неравнотежа између понуде и тражње на тржишту рада и диспропорција између потреба и понуде стручних профила. Акције у том правцу треба да укључе: наставак постојећих и развој нових програма запошљавања младих, програм самозапошљавања у циљу подршке ММСП, стипендирање дефицитарних струка, запошљавање страних радника тамо где је то неопходно, раст учешћа у запослености маргинализованих друштвених група на дуги рок, развијање социјалног предузетништва са циљем запошљавања особа са инвалидитетом, развијање женског предузетништва, организовање едукација у циљу подизања предузетничке свести, увођење програма за дефицитарна занимања у средње школе (занатска и грађевинска усмерења, угоститељско-туристичка усмерења, куvari, виноградарии...) који тренутно не постоје или су недовољни. Такође су потребне активности на кадровском ојачању и подизању професионалног капацитета стручних служби локалне управе, како би у новом планском циклусу могла адекватно да одговори растућим захтевима подршке развојним програмима Града.				
Мере за остварење циља 1.2.				
Мера: Јачање сарадње између привреде и образовних институција уз подршку Града Тип мере: а) информативно-едукативна б) институционално-организационо-управљачка в) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Локални економски развој, Средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) Одељење за друштвене делатности, в) локална филијала Националне службе за запошљавање Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Подршка самозапошљавању, почетницима и различитим врстама предузетништва Тип мере: а) подстицајна б) информативно-едукативна Веза са програмом буџета: Локални економски развој Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) локална филијала Националне службе за запошљавање, в) Регионална привредна комора, г) Средње стручне школе Рок за реализацију: дуги рок (прати се на годишњем нивоу и наставља у сваком средњорочном планском циклусу)				
Мера: Програми преквалификације, стипендије, праксе у привреди, сајмови запошљавања Тип мере: а) информативно-едукативна б) организациона в) подстицајна Веза са програмом буџета: Локални економски развој, Средње образовање и васпитање, Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) Одељење за друштвене делатности, в) локална филијала НСЗ, г) Средње стручне школе Рок за реализацију: дуги рок (прати се на годишњем нивоу и наставља у сваком средњорочном планском циклусу)				
Мера: Реализација програма на унапређењу кадровског капацитета стручних служби локалне управе Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) информативно-едукативна в) обезбеђење добара и услуга- ЈН Веза са програмом буџета: Локални економски развој Одговорни субјекти: а) Градско веће, б) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, в) Одељење за управљање људским ресурсима Рок за реализацију: средњи рок				

Приоритетни циљ 1.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Даљи развој пољопривреде и одржавања пратеће пољопривредне инфраструктуре и система	1.3.1. Површине пољопривредног земљишта ЈЛС на којима је спроведена комасација	34.550 ha	Комасација преосталих 18 КО са додатних око 30.000 ha	Одељење за привреду, пољопривреду и локално-економски развој
	1.3.2. Дужина каналске мреже за одводњавање	785,62 km	+20%	Одељење за привреду, пољопривреду и локално-економски развој
	1.3.3. Површина под системом наводњавања земљишта у државној својини	2.522 ha	+40%	Одељење за привреду, пољопривреду и локално-економски развој
	1.3.4. Површина неактивираниог државног земљишта за виноградарство	800+ ha	0 ha	Одељење за привреду, пољопривреду и локално-економски развој
Образложење циља: У новом планском циклусу неопходне су интервенције: у даљем решавању имовинско-правних односа, наставак поступка комасације пољопривредног земљишта, као и наставак планског одржавања атарских путева и канала и у оквиру расположивог буџета са изградњом нових атарских путева и канала за наводњавање и одводњавање, повећање броја ha под повртарском и воћарском производњом, активирање преосталих 800+ ha државног земљишта под виноградарском производњом; повећање сточарске производње, повећање капацитета и објеката за узгој стоке				
Мере за остварење циља 1.3. Мера: Наставак комасације пољопривредног земљишта Тип мере: Обезбеђење добара и пружање услуга Веза са програмом буџета: Развој пољопривреде Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) Градско веће у комуникацији са покрајинским институцијама, в) Комисија за комасацију Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Наставак одржавања канала и атарских путева и изградња нове пољопривредне инфраструктуре Тип мере: Обезбеђење добара и пружања услуга Веза са програмом буџета: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој б) Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) Одељење за инвестиције и капитална улагања				
Мера: Повећање површине под ратарским, повртарским, воћарским, виноградарским засадима и активирање потенцијала обновљивих извора енергије за пољопривредне потребе Тип мере: а) Обезбеђење добара и пружање услуга, б) Подстицајне Веза са програмом буџета: Развој пољопривреде Одговорни субјекти: а) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој, б) Одељење за просторно планирање и урбанизам, в) Енергетски менаџер Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Подстицаји пројектима унапређења пољопривредне производње, изградње складишних и производних капацитета Тип мере: а) Подстицајне б) Обезбеђење добара и пружање услуга Веза са програмом буџета: Развој пољопривреде Одговорни субјекти: Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Едукације и информисање пољопривредника и организација Тип мере: Информативно-едукативне кампање и акције Веза са програмом буџета: Развој пољопривреде Одговорни субјекти: Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој Рок за реализацију: средњи рок				

Приоритетни циљ 1.4.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Стварање услова за даљи динамични развој туризма и угоститељства	1.4.1. Број ноћења туриста	44.044 (2019.)	+25%	статистика ТОВ
	1.4.2. Број хотела на територији ЈЛС Вршац	4	+ 2	статистика ТОВ
	1.4.3. % издвајања локалног буџета у туризам	1,4	+ 2%	статистика ТОВ
Образложење циља: У наредном планском циклусу неопходне су следеће интервенције и улагања у области развоја туризма и угоститељства: текуће одржавање и опремање туристичко рекреативних простора и објеката (мобиљар, видиковац, тематски паркови, угоститељски пунктови за освежење), унапређење и обележавање туристичке сигнализације; израда елабората у циљу промовисања Вршца као дестинације за дужи боравак ка потенцијалним инвеститорима са циљем изградње нових смештајних капацитета више категорије; активирање потенцијала за коришћење геотермалних вода за инвестирање у изградњу базена и спа центра у оквиру нових капацитета; обнова и реконструкција Винског пута; ревитализација туристичко-рекреативног комплекса "Вршачко језеро"; веће активирање Вршачког брега у туристичко-рекреативном смислу, изградња аквапарка, зоне спорта и рекреације, еко-туристичког комплекса, оснивање Музеја вина, адаптација и доградња Вршачке куле, уређење амбијента језера Брана на Вршачким планинама, изградња пута до Планинарског дома, веће активирање Делиблатске пешчаре с обзиром на велико интересовање посетилаца за одлазак на Загајичка брда, мапирање и постављање бициклистичких стаза у делу који није под заштитом и које воде до туристичких локација, Вршачких планина, Делиблатске пешчаре и др (веза циљ 2.5); уређење етно-села у Гудурици (смештајни капацитети, мини фарма - зоо врт, етно ресторан), стављање у функцију анекса "Хелвеције 1880" (седам смештајних капацитета), реконструкција и адаптација бутик хотела на Светосавском тргу – бивша управна зграда Вршачких винограда, укључење археолошког локалитета Велики рит у туристичку понуду (Вршачки кругови); сарадња Вршца са околним ЈЛС у циљу изградње заједничке -регионалне туристичке понуде и подизања атрактивности				
Мере за остварење циља 1.4.				
Мера: Промотивне активности у циљу привлачења инвестиција у нове смештајне капацитете Тип мере: а) обезбеђење добара и пружање услуга б) подстицајне Веза са програмом буџета: Развој туризма Одговорни субјекти: а) Туристичка организација Вршца б) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Ревитализација винског пута Тип мере: а) обезбеђење добара и пружање услуга б) подстицајне Веза са програмом буџета: Развој туризма Одговорни субјекти: а) Локална управа б) Туристичка организација Вршца в) Одељење за инвестиције г) Комунално предузеће Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Унапређење одржавања туристичких простора, туристичка сигнализација, мобиљари и друге активности Тип мере: а) обезбеђење добара и пружање услуга Веза са програмом буџета: а) Развој туризма б) Организација саобраћаја и саобраћајне инфраструктуре Одговорни субјекти: а) Локална управа б) Туристичка организација Вршца Рок за реализацију: кратак рок				
Мера: Креирање туристичког брэнда и заокружење регионалне понуде Тип мере: Информативно едукативне Веза са програмом буџета: Развој туризма Одговорни субјекти: а) Туристичка организација Вршца, б) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Улагања у ревитализацију туристичко-рекреативних простора и комплекса (Вршачко језеро, Дел. пешчара, Вршачка кула, етно село и др.) Тип мере: а) обезбеђење добара и пружање услуга Веза са програмом буџета: Развој туризма Одговорни субјекти: а) Туристичка организација Вршца, б) Одељење за инвестиције и кап.улагања, в) ЈКП "Други октобар" Рок за реализацију: средњи рок				

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 2: Системски рад на развоју инфраструктуре, комуналних система и елемената заштите животне средине				
Приоритетни циљ 2.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Изградња, реконструкција и обнављање инфраструктура и мрежа (комуналне, саобраћајне, енергетске, и др.) које подржавају динамични развој Града	2.1.1. Изграђеност брзе саобраћајнице /аутопута Београд-Вршац- румунска граница	не	да	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
	2.1.2.Изграђеност обилазнице око Вршца	Завршена I фаза	Завршена II и III фаза	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
	2.1.3. Електрификација пруге Београд-Вршац- румунска граница	не	да	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
	2.1.4. Домаћинства прикључена на канализациону мрежу	11.927	Ширење мреже на насељена места, са укупним повећањем броја повезаних домаћинстава за 30 %	АС
	2.1.5. Домаћинства прикључена на водоводну мрежу	20.276	Прикључење свих домаћинстава у ЈЛС на водоводну мрежу	АС
Образложење циља: У новом планском циклусу неопходне су интервенције у домену обнављања и реконструкције постојећих, односно изградње нових инфраструктурних система и објеката: Саобраћајна инфраструктура: у складу са Просторним планом Републике Србије 2021-2035 предвиђена је изградња брзе саобраћајнице на релацији Београд-Вршац-румунска граница као и електрификација пруге на истој релацији, а јуна 2022 потписан је и историјски споразум Влада Србије и Румуније о заједничком пројекту изградње аутопута Београд-Тимишвар. Ради се о капиталним инвестицијама које се реализују са централног нивоа управљања али су неопходне за наставак развоја ЈЛС Вршац. Такође у оквиру локалне саобраћајне инфраструктуре неопходно је обнављање сигнализације, изградња обилазнице око Вршца; реконструкција и изградња општинских путева као и реконструкција и изградња улица у граду и насељеним местима; изградња пута Марковац- гран. прелаз Градинари; изградња интермодалног терминала у индустријској зони "Југ", обезбеђење простора за бициклистичке стазе и нова паркинг места и увођења система наплате паркинга по зонама (временски ограничене). Развој потенцијала аеродрома за укључење у међународни путнички саобраћај и туристичке токове. Комунална инфраструктура: обнова, доградња и реконструкција кишне и фекалне канализације у насељеним местима са изградњом мини-пречистача, чишћење постојећих и изградња нових одвода за атмосферске воде, линија муља код главног пречистача, реконструкције резервоара воде и доводних цеви од фабрике воде до резервоара воде у Павлишу, реконструкција постојећих водовода у насељеним местима и изградња нових бунара; уређење површинских водотокова, уређење каналске мреже са посебним освртом на заштиту изворишта за јавно водоснабдевање, реконструкција повезних цевовода и препумпних станица од резервоара за водоснабдевање друге висинске зоне до пете висинске зоне; реконструкција главног вода ДН 400 у улици Николе Тесле у граду, изградња магистралног водовода, завршетак изградње канализационе мреже у Вршцу и у викенд зонама (Вршачке планине, Думбрава...), реконструкција корита потока Месић, проширење капацитета прихватилишта за животиње; инфраструктурно уређење и наставак изградње Новог градског гробља, реконструкција фасада и кровова зграда у насељеним местима, санација и адаптација јавних тоалета у граду, изградња и реконструкција јавне расвете на територији града Вршца...				
Мере за остварење циља 2.1.				
Мера: Подршка стручних служби и комуналних система ЈЛС Вршац у реализацији пројеката капиталне и локалне саобраћајне инфраструктуре Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Веза са програмом буџета: Инвестиције, Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство; б)Одељење за инвестиције и капитална улагања, ЈКП "2.Октобар"				
Мера: Доградња и реконструкција атмосферске и фекалне канализације, пречистача и линије муља Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Веза са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б)Одељење за инвестиције и капитална улагања, в) ЈКП "2.Октобар" Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Реконструкција резервоара воде, повезаних цевовода и препумпних станица, замена водоводних цеви Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Веза са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, Одељење за инвестиције и капитална улагања, ЈКП "2.Октобар" Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Проширење капацитета и унапређење квалитета комуналних услуга (погребне услуге, паркинг сервис, зоохигијена) Тип мере: а) управљачка б) обезбеђење добара - инвестиције, јавне набавке Веза са програмом буџета: Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Одељење за инвестиције и капитална улагања, в)ЈКП "2.Октобар" Рок за реализацију: дуги рок				

Приоритетни циљ 2.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Развој програмских и системских решења која подржавају функционалност локалне инфраструктуре, урбанизма и комуналних система	2.2.1. Постојање планова генералне регулације града Вршца, целина 1 и целина 2	не	да	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
	2.2.2. Постојање планова генералне регулације насељених места	2	+ планови за насеља Уљма, Избиште, В. Средиште и Гудурица	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
	2.2.3. % необновљене инфраструктуре јавног осветљења	10%	0%	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине
	2.2.4. Јасно дефинисан модел градског и приградског превоза	не	да	Градско веће
Образложење циља: У циљу остварења већег степена функционалности и ефикасности инфраструктуре и комуналних делатности предлаже се: израда нових планских докумената (Планови генералне регулације, Плана детаљне регулације за потребе проширења аеродрома, Планова генералне регулације за насељена места, Плана изградње затвореног базена, ...), повећање ефикасности решавања имовинско-правних односа (Катастар); анексирање уговора између Града и приватног партнера по основу проблема јавног осветљења, анексирање новог уговора за пројекат унапређења јавног осветљења у циљу уштеде енергије; усклађивање пружања услуга градског и приградског превоза у складу са Законом.				
Мере за остварење циља 2.2. Мера: Израда нових планских докумената у домену просторног планирања и урбанизма и ефикаснијег решавања имовинско правних односа Тип мере: а) регулаторна б) институционално-управљачко-организациона Веза са програмом буџета: Становање, урбанизам и просторно планирање Одговорни субјекти: а) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, б) Одељење за имовинско-правне послове Рок за реализацију: дуги рок Мера: Уређивање услова, начина и поступка закључивања јавних уговора у складу са начелима Закона о јавно-приватном партнерству и концесијама Тип мере: а) регулаторна б) организационо-управљачка Веза са програмом буџета: Становање, урбанизам и просторно планирање, Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) ЈКП "2.Октобар" Рок за реализацију: средњи рок				

Приоритетни циљ 2.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Унапређење енергетске ефикасности и употреба обновљивих извора енергије	2.3.1. Примена мера енергетске ефикасности у јавним установама: број реконструисаних јавних објеката	2	10	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине
	2.3.2 Примена мера енергетске ефикасности у стамбеном сектору: број реконструисаних приватних кућа и стамбених зграда	22	800	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине
Образложење циља: У циљу унапређења енергетске ефикасности примениће се низ мера у области енергетске ефикасности јавних објеката и зградарства, попут: подстицаји за замену индивидуалних котларница на фосилна горива; промотивне и подстицајне мере за коришћење обновљивих извора енергије (соларни колектори, соларна електрана/централа, ветрогенератори); увођење прикључења на централно грејање и замена дотрајале столарије у основним школама на територији ЈЛС Вршац, као и повећање енергетске ефикасности других јавних и стамбених објеката града Вршца; еколошки подстицаји; унапређења капацитета енергетског менаџмента у смислу броја и обучености кадрова, као и информативно-едукативне акције у циљу популаризације и значаја енергетске ефикасности, зелене енергије и смањења трошкова карбонских такси у перспективи. Примениће се мере које се односе на смањење утрошака фосилних горива, смањење губитака енергије и емисије CO₂, мера значајније примене обновљивих извора енергије и мере унапређења енергетског менаџмента.				
Мере за остварење циља 2.3.				
Мера: Израда Програма и Плана енергетске ефикасности Града Вршца Тип мере: а) регулаторна б) институционално-управљачко-организациона Веза са програмом буџета: Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије, Становање, урбанизам и просторно планирање Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Енергетски менаџер Рок за реализацију: кратак рок (прва година новог планског периода)				
Мера: Унапређење енергетске ефикасности јавних установа Тип мере: а) институционално-управљачко-организациона б) обезбеђење добара и пружање услуга Веза са програмом буџета: Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Одељење за инвестиције и кап.улагања, в) Енергетски менаџер Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Унапређење енергетске ефикасности индивидуалних и колективних стамбених објеката Тип мере: а) обезбеђење добара и пружање услуга б) подстицајне Веза са програмом буџета: Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Енергетски менаџер Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Унапређење енергетског менаџмента Тип мере: а) институционално-управљачко-организациона б) информативно промотивна Веза са програмом буџета: Енергетска ефикасност и обновљиви извори енергије Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине б) Енергетски менаџер Рок за реализацију: дуги рок				

Приоритетни циљ 2.4.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање	Извор за праћење
Унапређење система управљања отпадом	2.4.1. Нови план управљања отпадом	не	да	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
	2.4.2. Нови Локални еколошки акциони план	не	да	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
	2.4.3. Стратешко решење депоновања чврстог отпада ЈЛС Вршац	не	да	ЈКП "Други октобар"
	2.4.4. Пуни капацитет рециклажног центра	не	да	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
Образложење циља: У наредном планском циклусу неопходне су појачане активности на побољшању стања система управљања отпадом и његовог усаглашавања са домаћим и ЕУ законодавством: формирање новог Плана управљања отпадом, израда новог Локалног еколошког акционог плана; Стратегија одлагања и управљања отпадом пореклом из пољопривреде; изналажење дугорочног решења за депоновање отпада (локално и регионално); опремање Рециклажног центра у складу са прописима Закона о управљању отпадом; обезбеђење механизације за прикупљање и транспорт отпада и улагање у опрему ЈКП; побољшање опремљености становништва за примарну селекцију отпада; оснивање рециклажног острва у насељеним местима у ЈЛС Вршац; неутрализација дивљих депонија у насељеним местима; појачане мере санкција према генераторима отпада, сметлишта и загађења воде и земљишта; кадровско оснажење инспекција у домену контроле управљања отпадом; подршка реализацији програма ЈКП "Други октобар" у домену управљања отпадом; превентивно-едукативне мере у циљу едукације становништва у области третмана секундарних сировина и рециклаже отпада; промовисање волонтерске акције "скупљање смећа" на Вршачком брегу...				
Мере за остварење циља 2.4.				
Мера: Наставак активности на уређењу објеката за одлагање чврстог комуналног отпада у складу са Законом о управљању отпадом Тип мере: а) обезбеђење добара и услуга - инвестиције б) институционално-управљачко-организационе Веза са програмом буџета: Заштита животне средине, Комуналне делатности Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) ЈКП "2.октобар" Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Наставак улагања у опрему и програме ЈКП у области управљања отпадом Тип мере: а) обезбеђење добара и услуга - инвестиције Веза са програмом буџета: Комуналне делатности, Заштита животне средине Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) ЈКП "2.октобар" Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Програми едукације становништва у домену примарне селекције отпада, рециклаже и превенције Тип мере: а) информативно-едукативна Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) ЈКП "2.октобар" Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Већи степен контроле и инспекцијског надзора у области заштите ЖС Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга -ЈН Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Израда планова и системских решења у домену управљања отпадом (План управљања отпадом, решења депоније- локално и регионално, нови локални еколошки акциони план итд.) Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга -ЈН Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине б) ЈКП "2.октобар" Рок за реализацију: средњи рок				

Приоритетни циљ 2.5.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање	Извор за праћење
Унапређење квалитета елемената заштите животне средине	2.5.1. Територија под зеленилом (градско и пољопривредно подручје) као % укупне површине	2% (2021.)	3%	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
	2.5.2. Број извршених инспекцијских прегледа у области ЗЖС	47 (2021.)	+10%	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
	2.5.3. Бициклистичке стазе и траке - градске, ванградске и брдске	6,4 km	+40%	Одељење за комуналне и стамбене послове и послове ЗЖС
	2.5.4. Ревитализација градског парка	не	да	Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство
Образложење циља: На овом плану предвиђене су следеће акције у новом планском циклусу: повећање степена инспекцијског надзора за ниво буке; појачање санкција према генераторима буке и преусмеравање средстава од казни у буџет за унапређење ЗЖС; унапређење комуникације између Града са угоститељима; План изградње обилазнице око Вршца у циљу смањења буке и саобраћаја кроз град; Изградња бициклистичких стаза и трака у граду, у насељеним местима и између насељених места (бициклистичка стаза/трака румунска граница-Град Вршац, као саставни део бициклистичког европског коридора ЕУРО ВЕЛО 13) , ревитализација бициклистичких стаза на Вршачком брегу и едукације на тему бициклизма; Упркос високом степену пошумљености Вршачких планина, пошумљеност у граду је на врло ниском нивоу. Стога се у новом планском циклусу планира следеће: програми повећања % пошумљености у граду; оснивање зелене патроле у граду Вршцу; пошумљавање некавалитетног земљишта у јавној својини; ревитализација заштитних зелених појасева; ревитализација Градског парка; увођење у програме пословања обавезу пошумљавања земљишта приликом поступка комасације, обнове и реконструкције улица, паркова и сл; програми већег степена улагања у одржавање и очување заштићених природних добара; повећање опремљености контролних служби за очување природних и осталих ресурса; програми едукације о значају заштите животне средине...				
Мере за остварење циља 2.5.				
Мера: Акције на унапређењу стања заштите од буке у урбаним подручјима Тип мере: а) регулаторна б) Институционално-управљачко-организациона Веза са програмом буџета: Становање, урбанизам и просторно планирање Одговорни субјекти: а) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, б) Одељење за имовинско-правне послове, в) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине Рок за реализацију: средњи рок				
Мера: Програми ревитализације заштитних зелених појасева и пошумљености на територији ЈЛС Вршац Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Одељење за просторно планирање и урбанизам Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Програми подршке за одржавање и очување заштићених природних добара и природних ресурса Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) регулаторна в) информативно-едукативна Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Изградња бициклистичких стаза и трака у граду и насељима, ревитализација бициклистичких стаза на Вршачком брегу Тип мере: а) институционално-организационо-управљачка б) обезбеђење добара и услуга Веза са програмом буџета: Заштита животне средине Одговорни субјекти: а) Одељење за комуналне и стамбене послове и послове заштите животне средине, б) Савет за безбедност саобраћаја, в) Одељење за просторно планирање и урбанизам Рок за реализацију: дуги рок				

РАЗВОЈНИ ПРАВАЦ 3: Унапређење квалитета живота грађана кроз побољшање система и услуга друштвених делатности				
Приоритетни циљ 3.1.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Улагања у инфраструктуру и програме у области социјалне и здравствене заштите	3.1.1. Број објеката установа за пружање услуга социјалне заштите	1 Центар	+ 1 установа за пружање услуга	Одељење за друштвене делатности
	3.1.2. Капацитет Центра за социјални рад	538 (2020.)	+20%	АС
	3.1.3. Социо-медицинске услуге у свим насељеним местима на територији ЈЛС Вршац	не	да	Одељење за друштвене делатности
	3.1.4. Стање болничких капацитета	потребна реконструкција и доградња Опште болнице и адаптација Специјалне болнице	реализовано 100%	Одељење за друштвене делатности
Образложење циља: У новом планском циклусу у домену социјалне заштите потребно је спровести следеће акције: изградња новог објекта Центра за социјални рад, реконструкција постојећих или изградња нових објеката за потребе боравка особа са инвалидитетом, прихватне станице за одрасла угрожена лица, локалног центра за пружање услуга социјалне заштите у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, изградња регионалног центра за социјалну подршку; обезбеђење инфраструктуре прилагођене особама са инвалидитетом; изградња нових и санација и адаптација постојећих станова за кориснике социјалне помоћи; оснивање још две смештајне јединице за за становање за подршку младима који излазе из система социјалне заштите; стамбено збрињавање избеглица доделом сеоских кућа са окућницом или кроз доделу помоћи у грађевинском материјалу; У домену здравствене заштите: реконструкција и доградња Опште болнице и Дома здравља; адаптације и реконструкције амбуланти по насељеним местима; реконструкција крова Специјалне болнице за психијатријске болести; деинституционализација Специјалне болнице у смислу отварања још једног Центра за деменцију. Поред тога неопходно је спровести и посебне програме и системска решења у оквиру социјалне и здравствене заштите: нови модели финансирања; програми подршке породицама са више од двоје деце, подршка подстицајном родитељству у раном развоју деце и подршка кроз запошљавање већег броја породичних саветника; програм Оперативног плана Мобилног тима за инклузију Рома и Ромкиња града Вршца ; програми запошљавања лиценцираних пружалаца услуга социјалне заштите, пружалаца социо-медицинских услуга; оснивање клуба за децу са асоцијалним понашањем; обезбеђење услуга палијативне неге и одељења палијативне неге у свим здравственим установама, распрострањеност услуга геронто служби и услуга превоза деце са инвалидитетом на сва насељена места на територији ЈЛС Вршац.				
Мере за остварење циља 3.1.				
Мера: Приоритизација и реализација изградње и инвестиционог одржавања објеката социјалне заштите Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Социјална и дечја заштита Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација изградње и инвестиционог одржавања објеката здравствене заштите Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Здравствена заштита Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Инфраструктурно прилагођавање објеката и прилаза угроженим друштвеним групама Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Социјална и дечја заштита; Становање, урбанизам и просторно планирање Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности, г) Одељење за имовинско правне послове Рок за реализацију: дуги рок				
Мера: Реализација посебних програма социјалне и здравствене заштите Тип мере: а) управљачко-организациона б) Информативно-едукативна Веза са програмом буџета: Социјална и дечја заштита; Здравствена заштита Одговорни субјекти: Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: дуги рок				

Приоритетни циљ 3.2.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Улагања у инфраструктуру и програме у области система образовања и васпитања	3.2.1. Капацитет ПУ "Чаролија"	1.150 места за целодневни и полудневни боравак деце у 9 објеката	+25% повећање укупног капацитета и два нова објекта	Одељење за друштвене делатности
	3.2.2. Домови ученика	1	+ 1	Одељење за друштвене делатности
	3.2.3. Ефекти програма задржавања локалних младих и образованих кадрова у ЈЛС Вршац	Актуелан број запослених на територији ЈЛС Вршац: ВСС - 2748 ВШС - 1620 ССС - 7224	+10%	Одељење за друштвене делатности
	3.2.4. Број студената на високошколским установама са седиштем у Вршцу	387	500	Одељење за друштвене делатности
	3.2.5. Број ученика на дуалном образовању	17	100	Одељење за друштвене делатности
Образложење циља: у домену образовно-васпитног система у новом планском циклусу потребно је спровести следеће активности: реконструкција постојећих и изградња нових објеката Предшколске установе, као и за додатне капацитете у Музичкој школи, Пројектовање и реализација пројеката енергетске ефикасности у школама, увођење централног грејања у вршачке основне школе, реконструкција ОШ "Вук Караџић" и изградња/доградња фискултурне сале, завршетак изградње спортске хале при ОШ "Бранко Радичевић" у Уљми, обнова фасада, замена столарије и реконструкције кровова на школским објектима, реконструкција постојећег зида око дворишта ОШ "Јован Стерија Поповић", реконструкција-ојачавање темеља зграде Гимназије "Борислав Петров Браца", реконструкција пољоприврене школе; ученички интернат Пољопривредне школе, реконструкција ОШ "Бранко Радичевић" у Великом Средишту, доградња школске зграде у Хемијској школи, замена електричних инсталација и осветљења у основним и средњим школама, реконструкција школског дворишта у ОШ Младост, као и замена спољашње столарије у неколико ОШ (ОШ Јован Стерија Поповић, ОШ Вук Караџић); текуће и инвестиционо одржавање и опремање објеката; Поред активности на инфраструктури и одржавању потребно је спровести и активности на унапређењу квалитета образовних програма и увођењу програма у области дефицитарних занимања као и програмима сарадње са привредом (дуално образовање, стручне праксе, стипендије, доквалификације и преквалификације...); увођење нових студијских програма у високошколској установи, програм материјалне подршке ученицима и студентима; програми стварања услова за оstanак младих и образовних (промоције вршачких дипломаца, јавни радови, стручне праксе и приправништво за ученике и студенте), програм обуке за професионални рад за децом у инклузији и ангажовање већег броја дефектолога;				
Мере за остварење циља 3.2.				
Мера: Приоритизација и реализација програма инвестиција у нове капацитете образовања и васпитања Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација програма текућег и инвестиционог одржавања објеката образовања и васпитања Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Креирање и имплементација програма сарадње образовних институција са привредом Тип мере: а) управљачко-организациона б) информативно-едукативна Веза са програмом буџета: Предшколско, основно и средње образовање и васпитање Одговорни субјекти: а) Одељење за друштвене делатности б) Средње стручне школе в) Одељење за привреду, пољопривреду и локални економски развој Рок за реализацију: 2028.				

Приоритетни циљ 3.3.	Индикатори	Тренутно стање	Циљано стање 2028 год.	Извор за праћење
Улагања у инфраструктуру и програме у области културе, спорта и организација цивилног друштва	3.3.1. Стање објеката културе	За више објеката је потребна ревитализација и обнова	Реализоване обнове: - Народно позориште "Стерија", - Градска библиотека, - Градски музеј, - Културни центар, - Дом омладине, - Домови културе и културни споменици у насељеним местима на територији ЈЛС Вршац,	Одељење за друштвене делатности
	3.3.2. Стање инфраструктуре за спорт и рекреацију	Недостају објекти за базичне спортове	Реализована изградња објеката: - затворени базен; - проширење постојећег отвореног базена са додатком базена за непливаче; - завршетак спортских хала у Уљми и Гудурици	Одељење за друштвене делатности
	3.3.3. Стање инфраструктуре и програма за организације цивилног друштва	Потребна побољшања у домену финансирања	Уведени нови и унапређени постојећи модели финансирања и подршке ОЦД и КУД	Одељење за друштвене делатности
Образложење циља: У области културе у наредном планском циклусу потребно је: ревитализација објеката културе и фасада зграда и кровова институција (Народно позориште "Стерија", Градска библиотека, депо и радионица Градског музеја, Културни центар, Дом омладине, Домови културе и културни споменици у насељеним местима на територији ЈЛС Вршац), унапређење стања простора које користе КУД. У области спорта и рекреације у наредном планском циклусу потребно је: изградња нових и заштита постојећих терена на отвореном за појединачне (борилачке вештине) и базичне спортове, наставак реконструкције Градског стадиона, стварање предуслова за развој водених спортова (изградња затвореног базена и проширење постојећег отвореног са додатком базена за непливаче), завршетак изградње спортско-школске сале у Уљми и Гудурици, пратећи инфраструктурни садржај и смештајни капацитети за потребе спровођења спортско-рекреативних манифестација на Вршачком брегу; реконструкција и адаптација школских и спортских објеката на територији ЈЛС; Поред инфраструктурних улагања потребно је спровести и програме као што су: едукације у вези са апликацијама за различите програме и пројекте домаћих и међународних фондова (култура, ОЦД, спорт), програми промовисања и подстицања волонтеризма; повећање броја техничких радника и стручног кадра у институцијама из области културе; увођење нових модела финансирања ОЦД и КУД ради очувања традиције и унапређења садржаја културних манифестација; динамичније укључење села са већинским румунским становништвом у програме културне сарадње и цивилног друштва; програми решавања имовинско-правних односа у области спорта како би расходи према Граду за све спортске клубове били сразмерно распоређени.				
Мере за остварење циља 3.3.				
Мера: Приоритизација и реализација програма инвестиција у нове објекте културе, спорта, рекреације и објеката за младе и ОЦД Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Развој културе и информисања, Развој спорта и омладине Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Приоритизација и реализација програма инвестиционог и текућег одржавања објеката културе, спорта, рекреације и објеката за младе и ОЦД Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Развој културе и информисања, Развој спорта и омладине Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				
Мера: Обнова и реконструкција непокретних културних добара у насељеним местима и ујем градском језгру Тип мере: а) управљачко-организациона б) обезбеђење добара -инвестиције Веза са програмом буџета: Развој културе и информисања Одговорни субјекти: а) Одељење за инвестиције и капитална улагања, б) Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, в) Одељење за друштвене делатности Рок за реализацију: 2028.				

5. Механизам имплементације, праћења остварења, извештавања и вредновања Плана развоја

За остварење Плана развоја ЈЛС Вршац неопходно је успостављање прописаног институционалног оквира и дефинисање надлежности субјеката у пословима имплементације, мониторинга, извештавања и вредновања учинака Плана.

У складу са регулативом, институционални оквир за реализацију Плана развоја града Вршца у новом планском циклусу 2022-2028 имаће два структурна нивоа, и то:

Први ниво: Координационо (управљачко) тело са именованим Координатором

Именовање чланова и садржаја задужења Координационог тела и Координатора за имплементацију и праћење остварења Плана развоја Вршца реализоваће се Одлуком Градског већа, при чему ће се користити капацитети и модел рада примењен приликом израде Плана, уз потребне допуне, имајући у виду да се План развоја оперативно реализује и прати кроз средњорочне планове.

Координационо тело управљаће процесом имплементације Плана развоја, пратити прогрес остварења на основу периодичних извештаја, доносити корективне мере уколико остварење циљева или динамика остварења одступају од планираног и предложити евентуалне ревизије дугорочног Плана развоја 2022-2028 године.

Други ниво: Носиоци мера у складу са предметним надлежностима

У Прегледу мера за остварење циљева (поглавље 4.) код свих планираних мера већ су наведени носиоци мера у складу са опсегом надлежности и компетенција за остварење релевантних циљева. У средњорочним плановима, даљом операционализацијом циљева и мера, такође се дефинишу релевантни носиоци мера одговорни за њихову имплементацију.

Посебно значајну контролно-управљачку улогу у имплементацији Плана развоја преко средњорочних планова имаће функција финансија кроз процес програмског буџетирања, као и функција инвестиција кроз подршку дефинисању распореда средстава за капитална улагања.

5.1. Имплементација Плана развоја

У планском циклусу 2022-28 ЈЛС Вршац по први пут се механизам имплементације креира у складу са новом регулативом ЗоПС и пратећим Уредбама, која предвиђа да се План развоја ЈЛС спроводи кроз процес планирања и доношења докумената јавних политика нижег нивоа – средњорочних планова и финансијских планова ЈЛС Вршац, као и прописа који се доносе у складу са законом и статутом ЈЛС Вршац.

План развоја ЈЛС Вршац се операционализује кроз израду и доношење средњорочних планова ЈЛС Вршац, који се у овом планском циклусу доносе по усвајању овог Плана развоја за трогодишње периоде 2023-25 и 2026-28 године.

Приоритетних 12 циљева развоја и мере за њихово остварење дефинисане у Плану развоја ЈЛС Вршац су због стратешког карактера који је предвиђен за дугорочно планирање креирани на вишем нивоу општости, што имплицира да се у средњорочним плановима спроведе логичко каскадирање свих приоритетних циљева на више посебних циљева. По истом принципу, мере дугорочнијег и обухватнијег карактера које су дефинисане у Плану развоја, у средњорочним плановима се даље разрађују на конкретније посебне мере и програмске акције.

Сваки посебни циљ из средњорочног плана преузима се као циљ буџетског програма у оквиру кога ће се распоредити средства за остварење тог циља, што захтева блиску координацију са финансијским планирањем, односно програмским буџетирањем и годишњим календарима обједињеног процеса планирања и буџетирања. У том смислу, надлежности за имплементацију се распоређују по органима Градске управе и организацијама чији је оснивач Град, релевантно садржају посебних циљева и позицијом програмског буџета на који се они односе. Поред структура ЈЛС Вршац, у зависности од конкретно постављених циљева и мера, у имплементацију се укључују и друге институције и организације, као и друге ЈЛС уколико се ради о циљевима за које је потребна синергија више субјеката.

5.2. Праћење остварења, извештавање и вредновање учинака Плана развоја

У складу са описаним механизмом имплементације, ниво остварења Плана развоја Вршца прати се преко праћења остварења средњорочних планова, који преузимају показатеље – индикаторе почетних и циљаних вредности постављене у Плану развоја и прате их током имплементације.

Одговорност за прикупљање података за праћење имају руководиоци служби/одељења Градске Управе као и других институција и организација чији је оснивач Град надлежних за податке у релевантним областима. Подаци се могу прикупљати из више извора, као што су: а) званично доступне базе података као што су Аналитички сервис ЈЛС, Завод за статистику, АПР и друге; б) стандардизовани обрасци за прикупљање података од стране свих органа и организација који су дефинисани као надлежни за спровођење планских циљева и мера; в) примарни подаци које ЈЛС може прикупљати путем анкета, фокус група, упитника, и др. средстава.

Од круцијалног значаја за квалитет сагледавања прогреса реализације планова је да мониторинг буде континуиран током целог процеса и да се обезбеди објективност, тачност и благовременост података.

На основу прикупљених података мониторинга из описаних извора, као и пратећих анализа, на трогодишњем нивоу и паралелно са поступком вредновања остварења средњорочних планова спроводиће се преиспитивање остварења и вредновање учинака Плана развоја, у виду ех-post анализе. На основу резултата евалуације учинака и евентуално идентификованих ограничења или ризика по остварење појединих планских циљева Градско веће и Скупштина ЈЛС Вршац могу

донети одлуку о иницирању ревизије Плана развоја за период 2022-2028, на основу чега ће се приступити изради предлога измена и допуна Плана и потребним усклађивањима.

Извештавање о спровођењу средњорочних планова које је истовремено и извештавање о спровођењу Плана развоја, у складу са прописима спроводиће се на годишњем нивоу.

Извештавање о постигнутим учинцима Плана развоја спроводиће се на трогодишњем нивоу.

Обе врсте извештаја објављиваће се на интернет страни Града Вршца, односно биће уношени у Јединствени информациони систем ЈЛС по његовом успостављању.

Анекси – у прилогу

Анекс 1. Проширени преглед анализе актуелног стања и реализације претходне Стратегије

Анекс 2. Резултати процеса консултација